

Señorpa Makinwan Pusayasqa

Habacucpa Iskay Tablankuna

Jeff Pippenger

2012-10-16

Habacucpa Iskay Tablankuna 4/95

Ñuqapaqqa sumaqta sasa kachkan huk horapi rimasqapi pusaq p'anqakuna qillqasqa willakuykunata llapanman chayanaypaq, mas o menos. Hinaspapis, si qhawankichik, iskay chunka p'anqakuna kan; chayrayku willaykichikmi mana kay qillqasqa willakuykunata ñawirisqayta munasqayta. Yuyayniyqa kaypi wakin pasaje-kunata ñawiriyami, LiveStream nisqapi qhawaqkunapaq, paykuna kay qillqasqa willakuykunata uraykachayta atinqaku; hinaspapis qhepamanta kayta DVD nisqapi qhawaqkunapaq, kaykuna paykunapaq registropi kananpaq, sichus mana ñaqapuni kay artículos paykunapaq tarisqa kaptinqa. Imatachus kunan rikhurichkanchikqa Habakkukpa Iskay Tabla-kunanmanta; kay pachapiqa llank'asqanchikqa sapallanmi Ellen White 1843 Chart nisqapi rikuchisqa chiqaqkunawwan huk yuyayllapi kasqanta rikuchiya munay.

Ñawpaq kimsa qhawachiykunata qaynin p'unchaw tukurqanchik, chaykunam rikuchirqa Ellen Whiteqa sut'in, chiqaptaqpas, 2520 pacha willakuyta allin kasqanta chaskisqanta Early Writings, página 236 nisqapi.

1844 watapi marzo killapi ñawpaq llakikuymanta rimashaspa, payqa nin: chay llakikuy qhepamanmi Miller llaqtapi qatipaqqunaqa Bibliata yachaytaqa qatirqanku, hinaspan tariyqanku chay kikin qhawaykuna, mayqinchus paykunata púsarqa 1843 watata willakuyta 2520-paq, 2300-paq, hinaspa 1335-paq, chay kikin qhawaykunataqmi chaymanta 1844 watapi riqsisqa karqa, kay profetico pacha yupaykuna 1844 watapi tukukuq kasqanta sut'inchanaq. Hinaspa rimanakurqanchik imaynamantaqa, paypa rimakusqa profetico pacha yupaykunaqa kay iskaylla kanman [1843 Chart nisqapi 2520 hinaspa 2300-man qhawarispa], mana 1335-chu. 1335 qa AD pacha periodopi qallarirqa; 1843 watapitaq tukukurqa. Chayrayku payqa 2520 hinaspa 2300 wata profecía nisqapa entiendisqanta allinchaspa qhawayninta churashan.

Hinaspanmi payqa astawanraq nirqa, chay pacha unayniypi, kimsa pacha-profecíakuna 1844 watapi tukusqanta qallarishpanku qhawachiyta, kaymi chay ñak'ariya paqarichirqa, mayqanwanmi Milleritakunata iglesiamanta qarqorqa. Chayrayku, kay pachakallpa tukukuyninpi qharikuna warmikunapas Iglesia Adventistapi ñak'arichisqa kachkanku 2520 yupaypa 1844 watapi tukusqanmanta yachachiykunata rikuchisqankurayku, manam yanqa tinkuyllachu.

Apusqaq Señorpa makinwan pusasqa

Chaymi, kunanqa huk asuntumanmi kuyukusunchik, kaypi kaqman [1843 Chart nisqapi AD508-man qhawarispa]. Tarinki, sicheus mana kay Chartkunata qhawarirqankichu, Hermana White kay 1843 Chartmanta nin: “Rikurqani Señor kay Chartpi pusasqanta,” hinaspa kay 1850 Chartmantapas nin Dios kay Chart paqarichisqa-hina llusqichisqa kasqanpi kasqanta. Chay hinaqa,

payqa willawarqanchikmi Dios iskaynin kay Chartkunapa rurachiyinpi churasqa kasqanta, hinaspa imayna ñiqichisqa kasqankupas runaq yuyayllanwan munasqa kasqanta. Milleritakunaqa chayta munaychasqankuraykum rurarqanku, ichaqa Diospa kamachiyinman hina kasqa.

Kaypi hanaqpi, 677 a.C. watamanta, paykuna ima nisqankuman hina, d.C. 1843 watakama, kaymi chay columna [1843 Tablaqpi lluc'i lado paña iskay kaq column-man rikuchispa] mayqinmi 2520-ta sut'inchin; chayqa 677 a.C.-pi qallarín, paykunataq yuyarqanku d.C. 1843 watapi tukukunanta.

Hinaspanpas kay lliphisqa rikch'ariyta 1850 Watuchasqa qillqapi waqaycharqanku, kaymanta [lloq'eq kimsayuq siq'imanta rimashaspa] 677BCmanta kaykama, AD1844. Kaymi iskaynin Watuchasqakunapi kaq 2520-pa siq'in.

Chay columnakunapa chawpinpi kachkan cruz, iskaynin kaqpi.

Chakatan cruz ukhuypiq kachkan "Daily" nisqaman riqsichiy. Hinaspa "Daily" nisqapa unanchaqnin, Paganismo, pagano religionpa saphinqa kikin hatunchakuymi; chaymi, kaypi rikuyta atinki Señorpa makin chaypi kasqanta, manañam huk runapa makillanchu iskaynin chart-kunapi.

Noqanchikpaq, qanpaqwan noqapaq, icha mayqen runapaqpas, sapanchik hatunchakusqanchikmanta qichusqa kananpaqqa, chakanapa sakinman hamunayku tiyan, kay iskaynin Siq'ikunaq rikuchisqanpi yuyarisqa. Chay yachachiyqa sut'inchasqa kachkan.

Chaymantapas, 2520-pa sayachiqninkunamanta rimaptinchik, chawpinpi chakatawan, yachanchik Daniel 9 nisqapa hunt'asqanman hina, Cristo hamuspa achkakunawan huk semanaqpaq rimanakuyta takyachirqa chayqa, chay huk semana 2520 p'unchawkunaqman kaqllam; chay semanaq chawpinpitaq payqa chakatasqa karqa. Chayrayku, kay Gráficokunapi sapa hukninpi kay sayachiqkunapa chawpinpi chakata rikunchik, kaykunataq Cristo achkakunawan rimanakuyta takyachisqa 2520 p'unchawkunata reqsichin.

Chaymi, kunanqa qhawarisunchik "Sapa P'unchayta" hinaspa Ellen Whitepa chayta allinchasqanman riqsisqannta.

"Septiembre 23 punchawpi, Señorqa rikuchiwarkani payqa makinta iskay kaq kutita haywarisqanta llaqtanpa puchunin remanententa kutichimunapaq, chaymanta kay huñunakuy pacha tiempope llank'aykunaqa astawan kallpachasqa kananpaq kasqanta. Ch'eqechisqa kasqankupacha, Israelqa maqasqa karqa, llik'isqa karqa; ichaqa kunan huñunakuy pacha tiempopeqa Diosqa llaqtanta hampinqa, watanqa. Ch'eqechisqa kasqankupacha, cheqaq kayta mast'arichinapaq rurakusqa ch'ama llank'aykunaqa pisilla rurayninyoq karqanku, aswanqa pisillata utaq mana imatapas hunt'arqankuchu; ichaqa huñunakuy pacha tiempope, Dios paypa makinta churapusqanpi llaqtanta huñunanpaq, cheqaq kayta mast'arichinapaq llank'aykunaqa munasqanman hina ruwasqa rurayninta apamunqanku. Llapinmi huk sonqolla, kallpasapa sonqowan kay llank'aypi kanan. Rikurqanim mayqenpas pantasqa kasqanta kunan huñunakuy pachapi ñawpaq ch'eqechiy pachamanta qhawarispa ejemplokunata apaykachananta ñuqanchista kamachinapaq; imaraykuchus Diosqa kunan ñuqanchispaq mana aswan ruwaspanchu chay pacha rurasqanmanta, Israelqa hayk'aqpas

manam huñusqachu kanman. Rikurqanim 1843 watapa chartninqa Señorpa makinwan pusasqa kasqanta, mana tikrasqa kananpaq kasqanta; yupaykunaqa pay munasqan hina kasqanta; makinqa hawanpi kasqanta, wakin yupaykunapi huk pantayta pakasqanta, chayrayku mana pipas rikuyta atirqachu, paypa makin horqosqa kanankama.”

Chaymantataqmi rikurqani “sapa p’unchay”manta (Daniel 8:12), chay “sacrificio” nisqa simita runapa yachayninwan yapasqanku, hinaspataq mana qillqasqa textomanqa pertenesinchu; Señormi chaymanta allin qhawariyta qorqan juicio horapa waqyayninta willaqkunaman. Hukllachasqa kay kaqtin, 1844 watamanta ñawpaqta, yaqha llapaqmi “sapa p’unchay”manta allin qhawariypi hukllachasqa karqanku; ichaqa 1844 watamanta qaylla chinkasqa pantaypi, huk qhawariykunata hap’irqanku, hinaspataq tutayaywan pantasqakuna qatiq hamurqan. Pachaqa manam 1844 watamantaqa pruebaychu karqan, nitaq manam hayk’aqpas huk kutimanta pruebay kanqachu.

Señormi qawachiwarqanmi kimsak kaq angelpa willakuyninqa rinanpaq kasqanta, hinaspa Señormi chinkasqa wawankunaman willakunanpaq kasqanta; ichaqa mana pacha nisqaman watasqa kananpaqchu. Qawarirqanim wakinqa llulla kisisqa kallpachakuyta hap’iqkuna kasqankuta, pacha willakuyta predicasqanmanta paqarisqa; ichaqa kimsak kaq angelpa willakuyninqa pachamanta aswan kallpayuqmi. Qawarirqanim kay willakuyninqa kikin cimientonpi sayayta atinanta, hinaspa mana pacha nisqapa kallpachinanpaq munasqanta; hinaspa hatun kallpawan rinqa, llamk’asqantapas ruwanqa, chanin kaypi pisiyachisqata tukukunqa.

Chaymantataqmi rikuchiwarkanku wakinkunata, paykunaqa hatun pantaypi kasqankuta, ñiqsikuqkuna kaspas paykunapa ruwanan kasqanta Machu Jerusalénman rispa, chaypim imatapas ruwanakusqankuta yuyaspa Señormanta hamunanpaq ñawpaqta. Hinallataq chay hina qhawayqa rurasqa kachkan yuyaytawan munayta kunan p’unchaypi Señorpa ruwanasqanmantam karunchanapaq, kinsa kaq angelpa willakuynin urapi; imaraykuchus Jerusalénmanraq rinankuta yuyaykukuqkunaqa chaypim yuyayninkuta churankuq, chaymantataq qollqenikutapas kunan pacha cheqaq willakuypa causanman mana quspankuchu, kikinkunatawan hukkunatapas chayman chayachinankupaq waqaychaspa. Rikurqanitaqmi chay hina misiónqa mana ima cheqaq allintapas rurayta atinqachu; ancha unayta hap’inqa judiokunamanta aslla runakunallata Cristoqa ñawpaq hamusqanpi ininankupaq, astawanraqmi iskay kaq hamusqanpi ininankupaq. Rikurqanitaqmi Satanásqa wakinkunata kaypi ancha llullachisqanta, kay llaqtapi muyuriqninpi kaq almanakunaqa paykunawan yanapasqa kayta atisqankuta, Diospa kamachikuyninkunata waqaychanankupaq pusasqa kayta atisqankuta; ichaqa paykunaqa saqisqankum chinkarinankupaq. Hinallataq rikurqanimi Machu Jerusalénqa hayk’aqpas manañam hatarichisqa kanqachu; Satanás-taq atisqanman hina llapan kallpanta churashasqanta Señorpa churinkunapa yuyayninkuta kaykunaman pusananpaq kunan, huñunakuy pacha ukhupi, llapan munayninkuta Señorpa kunan ruwanasqanman mana churankupaq, hinallataq Señorpa p’unchayninpaq wakichikuyta mana allinta qhawarinankupaq. Early Writings, 74–76.

Wakin kuskakuna rikuchisqaykuqa kay hinam: huk pasaje kan Early Writings nisqamanta, p’anqa 74. Kayta ñawpaqtaqa rimasqañam. Kaykunamanta achka imakunata kay qhawarichiypi

rimasunqa, ñawpaqtaña rimasqayku; ichaqa ashkhañiqku mana entiendenchu kay pasaje Early Writings nisqapi huk wiñaychasqa tikrayninta rikhurqan. Imaynachus Early Writings libropi kachkan, runakunaqa Early Writingspi ima kaqta hap'ispanku cheqaq kayta pantasqa rikuchinankupaq. Ichaqa, sapaq qallariy qillqasqa pukyukunaman kutirinki chayqa, cheqaq kayta pantasqa rikuchinankupaq yuyaychayninkuqa chinkachisqa kachkan.

Chhaynaqaqa ancha achka imakuna kaymanta nisqa kanman. Ñuqaqa iskayllataq puntokunallata reqsisachisqa, kaypi “Sapa Punchaw”wanmi rurasqanchikrayku. Ichaqa, kay pasajepi, Early Writingsmanta, munayman qankunaqa allinta reparankichik ñawpaq iskay yuyaykunata, septiembre killapa 23 p'unchayninpi.

Allinmi. Setiembre killapa 23 punchaw, mana riqsisqa kanki chaymantaqa, chaypi qillqayman atinki 1850; Setiembre 23, 1850. Kayqa sapa p'unchaw nisqapa allinta chaninchayta unanchanapaqmi yanapan.

Ñawpaq kaq párrafopa tukukuyninqa huk rimaymi, kaypiña ñawpaq p'unchaykunapi rimasqanchikña: “Rikurqanin 1843 watapa qillqasqa cuadroqa Señorpa makinwan pusasqa kasqanta, hinaspa mana tikrasqa kananpaq kasqanta; yupaykunaqa pay munasqan hina kasqanta; makinqa hawanpi kaspas, wakin yupaykunapi huk pantayta pakarqanta, chay hinaqa mana pipas rikuyta atirqanchu makinqa qechusqa kama.”

Iskay kaqnin párrafo nin, “Chaymanta rikurqani —‘sapa p'unchay’wan tupanakuqta (Daniel 8:12) . . .” kunanqa, munani qankuna yuyay waqaychanaykichispi kayta churaychislla—kaymanta qhepaman manam iskayrayaychu rimasunchik, Señor munaptin—imaynan “Daily” nisqa 1843 Watasqa Cuadropi rikuchisqa kachkan, kaypi, nin, “sapa p'unchayta qichusqa”; ninmi, “Daniel 12:11 y 12.” 1850 Watasqa Cuadropitaq, imaynachus “Daily” nisqamanta riman, ninmi, “pagan dominion” utaq “sapa p'unchay qichusqa kaptin,” “Daniel 11:31.” Chayrayku, kay iskay Cuadrospiq, Daniel 11:31manta hinaspa Daniel 12:11manta paykuna reqsisqanku énfasisqa kasqanqa “Daily” nisqapa qichusqa kayninmi. ¿Allinchu?

Daniel 11:31pi, Daniel 12:11pipas, hebreo simipi “take away” nisqaman t'ikrasqa simiqa sur nispanmi; chayqa “qichuy” ninmi; “hurquy” ninmi.

Ichaqa, Daniel 8 nisqapi, chunka hukniyuq versículopi, maypichus ninku sapa p'unchay kaqta qichusqa kasqanta, chaypiqa hukniraq hebreo simim kachkan. Chayqa rum sutiyaqmi, hinaspan nin “hoqarinapaq hinaspa hatunchanapaq.”

Chhaynaqa, William Millerqa Cruden's Concordance nisqata llamk'achkarqan, hinaspa Cruden's Concordanceqa manan ima yachaytapas qonkichu hebreo simimanta nitaq griego simimantapas. Chhayrayku, Señorqa Milleritakunata pusasharqan; imaraykuchus, Daniel libropi Sapa p'unchaw nisqamanta kimsa cheqellapi rimakun: Daniel capítulo 8, Daniel capítulo 11, hinaspa Daniel capítulo 12. Capítulos 11 hinallataq 12-pi, hebreo simipi “take away” nisqaman tikrasqa simiqa “take away” niytaqmi niy. Chaytan kay Cuadrokunapi sinchita qhawachkanku: paganismota hurqusqankumanta pacha 1290 hinaspa 1335 profeciakuna qallariyninkuta hap'inqaku.

Ichaga, Daniel 8piqa, sapa p'unchaw nisqa qichusqa kaptin, mana anchata qichusqa kaymanta rimashanchu; aswanqa Paganismopa religionnin hoqarisqa hinaspa hatunchasqa kaymanta rimashan. Chayrayku, Milleritakuna allintam hap'irqanku. Paykunaqa Danielpi iskay kapitulukuna rimanakusqanmanmi ñawinchakunku, maypichus sapa p'unchaw nisqa qichusqa kasqanmantawan rimashan.

Ichaga Qillqakunapi kaypi, hinaspa original pukyu qillqakunaman kutirispas, kay capítulo-pi rikunkichikmi qallariyninpi Daniel 8:12 nisqa kay t'aqwi mana chaypi kasqanta. Mana yachanichu Ellen White paykunata nirqanchu 1882 watapi Ichaga Qillqakunata imprimichkaptinku chayta chayman churaychik nispas, utaq huk allichag editorkuna chayta churarqunchikchu. Mana chaywan mancharisqachu kani, imaraykuchus kaypiqa mana chinkachisqa kasqanmanta rimanchu.

Iskay párrafopi nin: “Chaymantan ñoqaqa rikurqani ‘sapa p'unchay’ nisqawan tupachisqa (Daniel 8:12) imapaqpas, ‘sacrificio’ nisqa simita runapa yachayninwan yapasqa kasqanta, hinaspa mana qillqasqa textoman pertenecisqanta; chaymanta Señorqa chaypa cheqaq qhawariyninta qorqan juicio horapa qayakuyninta willaqkunaman” nispas.

Kunan watakunawanmi huñunakuyta wak allin reqsisqa pastorkunawan Alemania llaqtapi, hinallataq wak seminaryopi yachachiqkunawan Alemania llaqtamanta, achka watakuna ñawpaqpi, Alemania llaqtapi, maypichus ñoqaqa rimarirqani, hinaspataq paykuna kay willakuyman ruminkuta wikch'umurqanku.

Chaypiqa Italia llaqtamanta huk pastor karqan, paytaq kay versículomanta huk mana yuyayniyuq rimayta nisqa. Hinaspan nisqantaqa kayhinam karqan—sapa kuti achka mana yuyayniyuq rimaykuna kachkan “Diario” nisqamanta, chayrayku kay mana yuyayniyuq rimayqa achka kutitaqmi apaykachan, kaypitaqmi registroman churasaku. Nin: “Hinaqtinmi rikurqani —diario’ nisqawan tupaqa (Daniel 8:12), —sacrificio’ simiqa runapa yachaywan yapasqa kasqanta, hinaspa qillqaman mana pertencisqanta, Señor-taq cheqaq qhawariyninta qosqanta juicio pacha waqyayta qowaqkunaman.” Kaymi mana yuyayniyuq rimayqa: Ninku Ellen White mana “Diario” nisqata kaypi sayachishanchu; aswanqa Pionerokunapa entiendenakuyninta sayachishan, maypichus “sacrificio” simi runapa yachayninwan yapasqa karqan, hinaspa qillqaman mana pertenecisqanchu. ¿Allinchi? Chaymi, kay Italia pastorqa kay rimayta rurashan.

Hinaspa nirqani: “Allinmi, qhawaykuchiway chay qipa simita, Pastor” nispas.

Qatinqinpi ninqa: “Hukllachakuy kasqanrayku, 1844 wataman ñawpaqta, casi llapanmi hukllachasqa karqaku ‘sapa p'unchay’ nisqapa allin yuyayninpi;” Kayqa mana runapa yachay-sapa kaywan “sacrifice” simita yapasqankumanta allin qhawaymantapaq kanchu. Kaypi Ellen White—hinaspa kayqa sasa kashan, kayqa ancha sasa kashan kay p'unchawkunapi Adventismo ukhupi uyariyta mana munaspa, rikuyta mana munaspa qhipakukuq runakunapaq. Kay pharrafotaq, ichapas aswan achka teologokunam kay pharrafomanta salvacionninkuta chinkachirqaku, Profecía Espíritu ima huk pharrafoqtapas aswanqa. Mana hatunchasqachu rimashani; yuyani ichapas chayqa chiqap kasqanman hina.

Iskay chunka wataq pacha qallariyninpi, “Diario” nisqapanta llulla qhawariynin Adventismo ukhupi yaykuchisqa kaptin, kay sasachakuy iskaynin ladonkunapi maqanakusqakuna llapallankum yachaq karqanku paykuna kay párrafomanta maqanakushasqankuta. Maypachachus Stephen Haskell hamurqa Pionerokunap qhawariyninta amachaq, mayqen qhawariymi “Diario” nisqa Paganismo kasqanta nisqa karqa, imatataq ruwarqa? Kay 1843 watapi Chart nisqata yapamanta hurqurqa, hinaspataq kay párrafota urayninpi churarqa. Chayrayku kay párrafoqa ch’aqwapa chawpinmi, kaypitaq achka, achka qhari runakuna kikin espadankuman urmaykuspa wañurqanku.

Chayqa, kaypi qamman qawachiyta munani chaypa aswan pisillamanta qallarispas, imaraykuchus kunan p’unchawkunapi Steve Wohlberg, White Horse Ministries nisqamanta, hina runakuna kay willakuyta hark’ashanku. Hinaspa huknin rimayninkunaqa kayhinan: “Allinmi, Ellen Whiteqa mana hayk’aqpas Daily nisqapaq mayqin sayayninta charirqachu, chayrayku noqapas manam huk sayayniyuq kayta tiyanchu”, nispa; chayqa ancha mana yuyayniyuq sayay karqan. Ichaqa, payman qusqanchikchus posibilidadta, Ellen White mana chaypaq huk sayayninta charisqanta, kay cita nisqapi imatataq nin? Payqa ninmi Pionerokunaqa chaymanta allin qhawayniyuq kasqankuta. Pay mana imachus kasqanta yachasqanchuspas, kaypin nishan huk allin qhaway kasqanta; chayqa niyta munan mana allin qhawaypas kasqanta, ichapas ashka mana allin qhawaykunatapas.

Qankunaqa Vance Ferrell hina runakuna kanku. Vance Ferrell nisqapiqa; runakunaqa Vance Ferrellpa proféticota qhawayninmanmi confianku, ichaqa noqaqa mana yachanichu imarayku. Vance Ferrellqa mana sapallanchu, ichaqa payqa chay runakunamanta hukninmi, sapa p’unchay nisqaqa iskayninta representan nin: paganismota hinallataq Cristopa Santuarionpi ministeriontapas. Allinchi? Payqa nishanmi kay símboluqa Satanástawan Cristotawan representan.

¿Ima hina yuyaychaymi chayna yuyaywan llamk’achisqa kachkan?

Allinmi, Hermana White, kaypi “Diario” ima niykaptinpas, payqa ninmi huk allin qhawariy kananta. Chayrayku, kaypi chay qallariy yuyaywanqa aswanpas acuerdoyku atikun, ¿aw?

Chaymantanmi rikurqani “sapa p’unchay” nisqaman hina (Daniel 8:12), “sacrificio” nisqa simiqa runapa yuyay-sapa kayninwan yapasqa kasqanta, hinaspa mana qillqasqa textoman pertenesqanta; Señorqa chayta allin yuyaywan qhawayta qorqan juicio pacha willakuyninta waqyasqankunaman. Hukllachasqa kay llusqasqa kachkaptin, 1844 watamanta ñawpaqta, casi llapanmi “sapa p’unchay” nisqapa chiqap qhawaynillanpi hukllachasqa karqanku; ichaqa 1844 watamanta qhipaman pantasqa chaqruykunapi, huk qhawaykuna chaskisqa kanku,

Kaymi karqa imataq italyanu pastor-man niqani. Nirqani: “Allin. ¿Atiynikichu quwanaykipaq mayqin historiapi qillqasqakunata maypichus 1844 qhipaman ‘sacrificio’ nisqa simimanta huk rikch’aq yuyaykuna chaskisqa karqan?”

Hinaspanqa, kay pachapiqa, chaymantaqa huk t’aqllayman hina kutirqa.

1844 watamantaqaqa, “Diario” nisqap huk qhawariyninkunata hap’irqanku, hinaspa ¿imataq paqarichirqanku? Tutayaqtawan pantasqa mana allin yuyayta.

“tutayaywan pantasqa kay” nisqata uraymanta siq’ichiyichis, Sister Whiteqa Diario nisqamanta astawan rimarishaspa, tutayaywan pantasqa kaymanta rimarin, chaykunamanta wakinkunata kunan paqariyinpí qhawachisqaykichis.

Sapa p’unchaymanta pantasqa qhawariyta hap’inki chayqa, tutayayta chaymanta pantaychaq chinkaytapas paqarichin.

“Pachaqa 1844 watamanta pacha manam huk pruebaychu karqa, manataqmi kutimuspalla hayk’aqpas huk prueba kanqachu.”

Chaymi, kaypi qhawasqayki “Diario” nisqawan tupaqlłapi, kaymi argumento. Kunan p’unchaw kaymi argumento; kaymi argumento Ellen Whitepa churin haykuchisqan. Hukkunapas haykuchirqanku, ichaqa paymi Adventismopa historiankama qillqasqa willakuypi churarqan. Chayqa kaymi: kay pasaje liyispa, pacha churaypa contexto nisqanta entiendenaykipaqmi kanan.

—“huk jawq’i qhawariykuna chaskisqa kashanku,”—sapa p’unchaw nisqamanta rimaypi—“hinaptin tutayaypas pantasqapas qatiykusqan. Pachaqa manam 1844 watamanta pacha huk pruebaychu karqan, nitaq manam hayk’aqpas hukmanta prueba kanqachu.”

Señormi rikuchiwashqa kani, kimsa kaq angelpa willakuynin rinqa, hinaspa Señorpa ch’iqikachisqa wawakunaman willasqa kanqa; ichaqa mana pacha churasqachu kanan.

¿Rikunki imarayku Willy White ninchisqa pacha churaypa contexto-ninta qawananchikpaq kasqanta?

Rimayqa allinchu mana allin qhawariykuna “Daily”manta paqarichisqan pantasqa kaymanta; pachaqa mana huk prueba karqanchu; chaymanta qhipamanqa kan huk párrafo pacha churasqamanta.

Allinmi, kayta entiendenayki tiyan: kay párrafo pacha churaymantaqa, mana karqachu qallariy qillqasqa pukyumanta; hinallataq, pachaqa mana huk pruebachu kasqan nisqa rimayqa, chay oraciónqa tikrasqa kashan. Chayqa Ellen Whitepa qallariy yuyayninta pantasqa rikuchin. Payqa mana imatapas pachata churaymanta Diariowanqa tinkuchirqachu. Kaymi kunan tutamanta qhawayta munasqayku.

Chaymi, imaynachus ñawpaqta nisqayhina, mana kay llapan p’anqakunatañachu ñawinch’asun. Ñoqaqa kaykunata qankunapa makinkunapi kananllatam qhawasaq, nisqayta qankuna tupachinaykichikpaq; imaraykuchus, runa kasqayrayku, kanmanmi pantaspa qankunata pantachisqay.

Arthur White—“Pacha Churaymanta Churakuypa Contexton”

Ñawpa qhawayta hap’iqkunaqa nirqanku kay rimaypa siminkuna [Early Writings, 74–75.] hanaq pacha yupaychasqan kasqanta, “sapa p’unchay” nisqanmanta qhawayman, mayqinchus Miller hap’irqan, chaymantataq qhipaman Uriah Smith kutichirqan.

Arthur White, Willy Whitepa churin, Ellen Whitepa historianninpaj suqta volumenkuna qillqasqanpi, taytanpa allin qhawariyta sapa p'unchawmanta mana chaskisqan ruwayninmanta rimashaspa, ninmi EGW, volumen 6, p'anqa 252pi,

«Ñawpaq qhawayta qatiqkuna»—sapa punchawqa Paganismota rikuchisqan nisqanmanta—«kay rimaypa simin [Early Writings, 74–75.] hanaq pacha allinchasqanta churaran Millerpa, chaymanta qhipaman Uriah Smithpa yapamanta nisqa sapa punchawpaq qhawayninman» nisqankuta hap'irqanku.

Sichus Arthur White cheqaq, chiqaq historya qillqaq kanan karqanman chayqa, ¿yachankichu imatachus chaypi niyman karqa? Payqa huk simillata churayman karqa chayman; ichaqa, Arthur White, kaypi pantarqa. Payqa ninqa karqa: “Ñawpaq qhawayta qhatiqkuna allinta hap'irqaku kay willakuypa simi nisqanta, —hap'irqaku kay willakuypa simi nisqanta [Early Writings, 74-75.]—, hanaq pachapa sayayninta churashasqanta Millerpa hinaspa qhipaman Uriah Smithpa kutichisqa ‘daily’ nisqanmanta qhawayman.”

Ichaqa mana allinta chayman churanchu. Payqa llaqtanapi hap'ipakusqankuta rimashanlla, hinaqa pantasqa sayayninta hap'ipakuyta atinman hina. Ichaqa mana chaynachu karqan; allin sayaynintan hap'ipakusqaku.

—“Musuq qhawayta sayaqkuna”—taytan Willy, A. G. Daniells, W. W. Prescott, hinallataq ñuqa, kunanqa manam chayman risaqchu—“Musuq qhawayta sayaqkunaqa nirqanku chay willakuyqa contexto nisqanpi hap'inasqa kananpaq—pacha churaypa contextonpi.”

Ñamraqmi qankunaman willarqayku paykunapa rimayninkuta Early Writings, página 74-pi.

—“Musuq qhawayta sayaqkunam nirqanku chay rimayqa contexto-pi hap'ikunamanta kananpaq — pacha churay contexto-pi. Ellen White-pa kutikachisqa rimayninkuna, ‘mana k'anchayniyuq kani kay punto-manta’ (Letter 226, 1908) nisqanmanta, hinaspa ‘mana atini sut'inchayta allinta tapusqa puntokunata’ (Letter 250, 1908) nisqanmanta, hinaspa paypa mana atisqanmanta huk chiqaq, sut'i rimayta ruwanata, maypachachus tapuy chaymanta sinchita mañakusqa karqa, rikuchkarqa tukuy chaykunata paykuna conclusiónninkuta yanapananpaq. Paykunam takyakuq hina yuyarqanku Ellen White nisqanwan qusqa willaykunaqa mana tinkunqachu historia-pa sut'inchasqa ruwayninkunawan.” Arthur White, EGW, volumen 6, 252.

Qallariynin Huknin—Review and Herald, November 1, 1850

Hinaspa ñawpaq qillqakuna, p'anqa 74, hayk'aqtaq hurqusqa karqan? 1882 watapi; Early Writings sutiyaq libroqa 1882 watapi hurqusqa karqan.

Ichaqa rimanakusunapi ñawpaq qillqakunaq nisqanmanta kaypi yuyaychashanchik p'unchawpi tarikusanqa Review and Heraldpi kashan, noviembre 1, 1850, chaytataq qankunaqa qillqasqaykikunapi charinkichik. Hinaspa achka párrafokunam kashan, nisqayhinataq, manam llapantañachu ñawirisunchik.

Rikunchik iskay kaq raphi 2 nisqapi tawa párrafo-kunata, chaymanta raphi 3 nisqapipas tawa párrafo-kunataq:

Munatapas panikuna, kuyasqallaywan munani huk pisillata qillqayta qankunaman qunayta, imatataq Señorqa chayraq qhawayniypi qhawachiwashan. Qhawachisqa karqani Jesuspa sumaq kayninta, hinallataq angelkunapa huknin hukninwan munakuyninta. Angelqa nirqan: —¿Manachu qhawarinkichik munakuyninkuta?— chayta qatipaychik. Chay hinallataq Diospa llaqtanqa huknin hukninwan munakunan. Aswan allinmi huchachayqa kikiykipaq urmanan, ama wawqeykipaqchu. Qhawarqani chay willakuyta —qapuqniykichikta rantikuychik, limosnatataq quychik— nisqata, wakinkunaqa mana sut'i k'anchayninpi qusqankuta; hinallataq Salvadorninchispa siminkunapa cheqaq yuyayninqa mana sut'ita rikuchisqa kasqanta. Qhawarqani rantikuyta munasqankupa yuyayninqa mana llamk'ay atiyuqkuna, kikinkumanta kawsayta atiyuqkunaman qunaypaqchu kasqanta; aswanqa cheqaq kayta mast'aripananpaq kasqanta. Huchanmi llamk'ay atiyuqkunata, qilla kayninkupi yanapayta hinallataq kusichiyta. Wakinqa llaqa huñunakuykunaman riyta ancha kallpachakusqaku; mana Diosta hatunchanankupaqchu, aswanqa —t'antakunarayku, challwakunarayku.' Chay hina runakunaqa aswan allinmi wasinkupi makinkuwan llamk'ankuyma karqan, —allin kaqta,' ayllunkupa necesitakuyninkuta hunt'achinankupaq, hinallataq imallatapas charinankupaq, kay ancha chanin kunan pacha cheqaq kaypa causanta sayachinankupaq.

Wakinniyyaqmi, rikurqani, mana allinta pantasqa kasqankuta onqosqakunapa hampisqa kananpaq mañakusqankupi mana ñiñikunapa ñawpaqenpi. Sichus noqanchis ukhupi pipas onqosqa kanman, hinaspa iglesiapa kurakankunata qayaspa paymanta mañakunman paypa hawanpi mañakunampaq, Santiago 5:14, 15 nisqanman hina, Jesúsqa ejemplonta qatipaykuyma. Payqa mana ñiñikunata cuartomanta qarqorqa, chaymantataq onqosqata hampirqa; chayrayku noqanchispas maskhaykuyma t'aqasqa kayta mana ñiñipa kasqanmantan mana ñiñiyuqkunamanta, noqanchis ukhupi onqosqakunapaq mañakuspa.

Chaymiqa kutichisqa karqani chay pacha-man, maypachachus Jesus sapallanpi discípulonkuna-ta púsarqan hanaq cuarto-man, hinaspa ñawpaqta chakinkuta mayllarqan, chaymantaq pakisqa t'antata mikhuqta qorqan paykunaman, pakisqa cuerponta rikuchinampaq, hinaspa uvaspa yakuyninta yawarnin hich'asqa kasqanta rikuchinampaq. Rikurqani tukuy runakuna kaykunapi sumaq yuyaywan purinanku, hinaspa Jesusqa ejemplonta qatipunanku; kay ordenanzakunata ruraspanqa, mana ñiñikunamanta aswan atisqan hina t'aqasqa kananku.

Chaymantam qhawachisqa kani, qanchis qhepa plagas nisqakuna uraykuchisqa kanqanku, Jesús Santuario-manta llusqisqan qhipata. Angelmi nirqan—Diospa, hinallataq Corderopa phiñasqanmi mana allinkunapa chinkachisqankuta utaq wañuyninkuta apamun. Diospa rimayninwan santoskuna kallpasapa, manchaypaqtaq kanqaku estandarstekunayuq huk ejército hina; ichaqa chay pachapaq mana qelqasqa juicio nisqata hunt'achinqakuchu. Juiciopa hunt'asqanqa 1000 watakuna tukukuyninpi kanqa.

Santu kuna mana wañuq kayman tikrasqa qhepaman, hukllapi hoqarisqa kanku, arpankuta, coronnankuta, hukkunatapas chaskispa, Llaqt'a Santuyma yaykuspa, Jesuswan santu kuna juzgayninpi tiyanku. Qillqasqa librokuna kicharisqanku: kawsaypa libro, wañuyta libro. Kawsaypa libroqa santukunapa allin ruwayninkunata apamun, wañuyta libroqa mana allin runakunapa millay ruwayninkunata apamun. Kay librokunaqa Estatuto libro, Bibliatawan tupachisqa karqan, chayman hina juzgasqa karqanku. Santu kunaqa Jesuswan huk yuyayllapi,

wañusqa mana allin runakunapa contranpi juzgayninkuta rimanku. Qhawariychik, nisqa angelqa, santu kunaqa Jesuswan huk yuyayllapi juzgayninpi tiyanku, sapa huk mana allin runamanpas cuerponpi rurasqanman hina tupachinku, chaskinanpaq imapas sutinkunaman churaykusqa kachkan, juzgaynin hunt'asqa kasqan p'unchaypi. Kaytan rikusqani, kayqa santu kunapa Jesuswan kуска ruwasqanmi karqan Llaqt'a Santupi, pachaman uraykuchkananpaq manaraq, waranqa watakuna ukhupi. Chay waranqa watakunapa tukukuyninpiqa, Jesus, angelkuna, hinaspa paywan llaqa santukuna, Llaqt'a Santumanta llusqinku; paykuna kуска pachaman uraykuchkaptinqa, wañusqa mana allin runakuna kawsarichisqa kanku. Chaymantataq, “payta t'qsirqanku” nisqa kikin runakuna, kawsarichisqa kaska, karumanta qhawanqaku tukuy hatun k'anchayninpi, angelkunawan santukunawan kуска hamuqta, hinaspa payrayku waqanqaku. Makinkunapi, chakinkunapi clavokunapa señalkunata qhawanqaku, hinaspa costadonman lanzawan t'qsichisqa kasqanmanpas. Clavokunapa, lanzapapas señalkunaqa chay p'unchaypi hatun k'anchaynin kanqa. Waranqa watakunapa tukukuyninpin Jesusqa Olivos Orqopi sayarin, orqoqa iskayman rakikapun, hinaspa hatun pampaman tukupun. Chay pachapi ayqeqkunaqa chayraq kawsarichisqa mana allin runakunam. Chaymantataq Llaqt'a Santu uraykamun hinaspa pampapi tiyaykukapun.

Chayqa qhipamanmi Satanásqa millay runakunaman, kawsarichisqa kaqkunaman, espiritunta hunt'achin. Payqa llamp'u simiwan sonqochan, llaqtapi kaq ejércitoqa pisillam kasqanta, paypa ejércitoñataq hatun kasqanta, hinaspa santoskunata atipayta hinaspa llaqtata hap'iyta atisqankuta. Satanás ejército-ninta huñuchkaptin, santoskunataq llaqtapi kaska, Diospa Paraísonpa sumaqa kayninta, qhapaqa kaynintawan qhawachkarqanku. Jesúsmi paykunapa ñawpaqninpi karqa, pusaspa. Chaylla ratollapi munay Salvadorqa ñuqayku ukhumanta chinkarurqa; ichaqa manaraq unayllataqmi uyarirqayku munay siminta, nispa: “Hamuychik, Taytaya bendecisqa kaqkuna, kay pachapa qallariyninmanta pacha qankunapaq wakichisqa reinota herenciata jap'iychik.” Jesúsqa muyuriyninman huñukunayku; hinaspataq llaqtapa punkunkunata wichq'aspallaraq, ñak'ariyqa millay runakunapaq willasqa karqa. Punkukuna wichq'asqa karqan. Chaymanta santoskunam phalankunata llamk'achispa, llaqtapa perqan pataman wicharirqanku. Jesúsqa paykunawan kuskallataqmi karqa; coronanqa llihipirqan, ancha qhapaqtaqmi karqa. Coronamanta coronan ukhunpi kaqmi karqa, qanchis yupayniyuq. Santoskunapa coronankunaqa aswan ch'uuya qoriwan rurasqa karqanku, ch'askakuna-wan sumaqchasqa. Uyakunaqa qhapaqa kaywan k'anchaykuchkarqan, imaraykuchus paykunaqa Jesúsqa sut'in rikch'ayninpi kasharqanku; hinaspa hatarispanku, llaqankutaq kaska kuyurispanku llaqtapa pataman rispanku, ñoqaqa chay qhawaywan sonqoy apasqa kachkarqa.

Chaymi mana allinkuna rikurqanku imatataq chinkachirqanku; hinaspan ninata Dios paykunaman samachirqan, hinaspan paykunata tukuruq. Kaymi karqan Juicio nisqapa hunt'asqa kasqan. Chaymanta mana allinkuna chaskirqanku hinallataq imaynatachus santos Jesuswan hukllachasqa paykunaman tupuchirqanku chay 1000 watakunapi. Chay kikin Diosmanta nina, mayqinchus mana allinkunata tukurqan, llaqa kay pachata picharqan. P'akiska, llachhapa urukuna sinchi ruphaywan chullurqanku, wayra pacha hinallataq, hinaspan llaqa ichhu hina kaqkuna tukusqa karqanku. Chaymanta herenciayku ñawpaqniykupi kicharirqan, hatun sumaqa, kuyayllapaq; hinaspan musuqmanta ruwasqa llaqa kay pachata herenciaykurqayku. Llapañiyku hatun qapariywan rimarirqayku: ¡Gloria, Aleluya!

Noqapas rikurirqaniña, michiqkunaqa tapukunanmi paykunaman, pikunapim allinta confiyta atinku chaykunaman, pikunachus llapa willakuykunapim karqanku, hinaspa llapa kunan pacha cheqaq yachachiykunapim sayasqa kachkanku, manaraq ima musuq ancha importanq punto-ta rimarichkaptinku, mayqintachus paykuna yuyanku Bibliam sayachisqanman hina. Chaymantam michiqkunaqa tukuy sonqowan hukllachasqa kanqaku, hinaspa michiqkunapa hukllayasqanqa iglesiapi musyasqa kanqa. Chayna puriyta rikurirqani, mana kususqa rakinakuykunata hark'ananpaq; chaymantataq mana ima peligrosas kanqachu ancha chanin uywakuna rakisqa kananpaq, ovejakuna chinkirisqa kananpaq, mana michiqniyuq.—

Hinaspanqa tukuynin wichqakun pichqa aswan párrafo-kunawan, chaykunataq huk cajapi qankunapaq churashani, imaraykuchus kay pichqa párrafo-kunaqa chay artículo ukhumanta kanku mayqenkunachus qhepaman Early Writings nisqapi rikhurinqa. Chayraykun kay qhipa pichqa párrafo-kunaqa muyuriq cajayuq kanku.

23 punchaw sitriymbripi, Señorqa rikuchiwaraqmi payqa makinta iskay kutita mast'arirqan llaqtanpa puchuqninta kutichimunapaq, hinaspataq kay huñunakuy pachapi llamk'aykuna astawan kallpachakuspa ruwasqa kananpaq. Ch'iqichisqa kay pachapi Israelqa maqasqa, llik'isqa karqan; ichaqa kunan kay huñunakuy pachapi Diosqa llaqtanta hampinqa, watapaytataq ruwanqa. Ch'iqichisqa kay pachapi cheqaq kayta mast'arichinapaq ruwasqa kallpachakuykunaqa ancha pisilla rurayniyuq karqan, pisillata utaq mana imatapas rurarkanichu; ichaqa huñunakuy pachapi, Dios makinta churamuspa llaqtanta huñunapaq kasqanrayku, cheqaq kayta mast'arichinapaq ruwasqa kallpachakuykunaqa munasqan rurayta hunt'anqa. Llananmi hukllachasqa, kallpachasqataq kay llamk'aypi kanan. Rikurqaniami p'enqay kasqanta pipas ch'iqichisqa pachaman qhawarispa chaypi kawasqakuna hina kunan huñunakuy pachapi ñuqanchikta kamachinapaq rimarinan; imaraykuchus Diosqa kunan ñuqanchikpaq manam chay hinaqa aswan ruwanmanchu, chayqa Israelqa hayk'aqpas manam huñusqachu kanman. Cheqaq kayqa huk qillqasqa p'anqapi willasqa kananqa, imaynatachus willakuspa predicasqa kanan hina, chay hinallataq ancha necesitakusqa.

Señorqa qhawachiwaraqmi 1843 watapa tablan makinqa kamachisqa kasqanta, hinaspa mana mayqin partellampas tikrasqa kananpaqchu; yupaykunapas pay munasqan hina kasqankuta. Makinmi wakin yupaykunapi pantasqa kasqanta hawanpi karqa hinaspa pakarqa, chayrayku mana pipas rikuyta atirqachu, makinqa hurqusqa kama.

Chaymantam rikurirqani “Sapa Punchawpaq” nisqaman hina, “sacrificio” nisqa simiqa runapa yachayninwan yapasqa kasqanta, hinaspa mana qillqasqa qillqaman pertenecesqanta; Señor-ta allin qhawayninta qorqan juicio pacha qayakuyninta willaqkunaman. Huñunakuy kasqanpacha, 1844 wataman ñawpaqta, yaqapas llapa runakuna “Sapa Punchawpaq” nisqapa allin qhawayninpi hukllachasqa karqanku; ichaqa 1844 watamanta pacha, chinkasqa pantay ukhupi, huk qhawariykunata jap'irqanku, hinaspa tutayaywan pantaymi qatiq hamurqan.

Señorqa rikuchiwasharqanmi pachaqa mana 1844 watamanta pacha pruebaychu kasqanta, hinaspataq pachaqa manam hayk'aqpas yapamanta pruebaychu kanqa.

Chaymantataq reqsichisqa karqani wakinkunaman, hatun pantasqapi kashaqkunaman, kayta nispá: Señor hamunanpaqraqmi santoskuna Ñawpaq Jerusalénman rinanku, hukkunapas chay

hina. Chayna qhawariyqa yuyaytawan sonqotaqa Diospa kuan llamkayninmanta anchuchin, kinsa kaq angelpa willakuynin ukhupi; imaraykuchus sicheq Jerusalénman rinanchikpaq kanqa chayqa, yuyayninchikqa naturalmente chaypi kankan, qolqeykuwan kaqninchikpas huk llamkaykunamanta hark'asqa kankaq, santoskunata Jerusalénman apanapaq. Rikurqanim, imarayku chay hatun pantasqaman yaykunankupaq saqisqa karqankuqa, mana pantasqankuta willakuspa saqerqankuchu, ashka watakuna ñawpaqtañam chay pantasqakunapi kasqankurayku. Review and Herald, 1850 watapa noviembere killa 1 p'unchaw.

¿Qhawankichu? ¿Yachankichu imatam rimashani?

Allinmi. Kay pichqa qhipa párrafokunaman yaykusunchik chayqa, wakin imakunataqa originalpi hukniraq kasqanta rikunkichik, mana Early Writings, página 74 nisqapi tarinkichikchu.

UYARIQKUNAMANTA: Chayqa, nisqayki hina, kaykuna kajunpi kaqkunaqa originalkuna-chu?

Kay kajunapi, kaykunaqa kay qallariy qillqapi qhipa phisqa párrafokunam kanku, hinaspa kay kajaqa paykunata muyurinqa. Kay phisqa párrafokunaqa tukukuypi Early Writings, página 74-man chayanku.

Ichaqa, ¿hayk'aqtaq kayqa qillqasqa karqa, hayk'aqtaq kayqa qillqasqa karqa? Noviembre killapi, 1850 watapi.

Chaymi, kay pichqa párrafo-kunamanta tikrasqa kananpaq imakuna kasqankuta hatun qillqawan rikuchirqani. Kaypiqa huk metamorfosis kanqa; imaraykuchus, ancha qayllapi, 1851 watapi, Ellen G. Whiteq *A Sketch of the Christian Experience and Views of Ellen G. White* sutiyaq libronqa imprimisqa kanqa, hinaspa kay párrafo-kunata hap'ispa *A Sketch of the Christian Experience and Views of Ellen G. White* ukhuman churanku. Kaymantataq [*Review and Herald*, November 1850 nisqa artículo-manta] *A Sketch of the Christian Experience and Views of Ellen G. White* kama, kay pichqa párrafo-kunapi wakin pisilla editorpa tikraykuna rurasqa karqan. Hinaspataq, 1851 watapi *A Sketch of the Christian Experience and Views of Ellen G. White* mantam 1882 watapi *Early Writings* kama, aswan wakin editorpa tikraykuna karqan; chay editorpa tikraykunataqmi *Early Writings*, página 74 nisqaqa sasachakusqa, q'ewisqa rikurinanpaq ruwanku.

Chhayna tawaq pichqa párrafo-kuna, original manuscrito-pi tukukuqkunapi, ñawpaq párrafo-pi, “23 de septiembre, Señorqa rikuchiwaraqniy...”, chayqa cambiasqa kanqa.

Qatiq párrafokunapi: “Chaymantan rikurqani . . .”; “Chaymantan rikurqani . . .”; “Señorninmi qawarichiwanqurqa . . .”; hinaspa, “Chaymantan reqsichiwanqurqani . . .”; kay imakunam huk pisilla allinchaykunata chaskinku.

Chunka kimsayniyuq pharaqkunapi chunka ñawpaq chiqaqkuna rikuchisqa

Ichaqa, kay chunka kimsayyuq párrafokunapi qillqasqa qallariq artículo-manta qhawayta munani, payqa chunka hatun asuykunata rikuchirqan.

Kunanqa yuyarini imarayku kaykunata qillqasqa k'anchaywan churashqayta. Mana chaykunata tikrachinqaku raykuchu. Qankunapaqmi huk imata sinchita reqsichini, rikuyta munankichik chayqa, kay chunka kimsayuyq párrafokunapi payman kayta qawarichirqanku . . . , kayta qawarichirqanku . . . , kayta qawarichirqanku . . . , kayta qawarichirqanku. Huk imata qawarichisqa kaptin, chaymanta ñuqanchikman willakusqan qhepamanqa, huk imatawanmi qawarichirqanku, mana sut'ita chayraq qawasqanwan tinkisqachu kananpaq: “Kayta qawarichiwarqanku . . . ; kayta qawarichiwarqanku . . . ; kayta qawarichiwarqanku”

Qanmi rikuyta atinki hinaspa kikiykiyáq ñawinchayta atinki, ichaqa payaman rikuchirqanku chunka hatun cheqaqkuna kay chunka kimsayuyq párrafokunapi.

Kaymiqa ima rikusisqan. Rikusisqa karqa Diospa munakuyninmanta, ofrendakunamanta, onqosqakunapaq mañakuymanta, santa mikuy serviciumanta, Millienniowan tinkisqa Qanchis Qhipa Plagakunamanta, musuq k'anchaymanta, 1844 watamanta qhipa huñukuymanta, qillqasqata runamanta, 1843 watapa Chartninmanta, “Diario” nisqamanta, “pacha” nisqamanta huk pruebahinata, hinaspa Jerusalénman peregrinacionkunamanta. Chayta allinta ñawirispaqa, kayqa manam yuyaykunapa puriyninchu. Aswanqa, ancha sut'ita, “Kayta rikusqani” nispam, payqa imatachus rikusqanta qillqan; hinaspa rikusqa karqa imapas mana necesariamente hukninwan tinkisqa kasqanta. Chayta qhawaytaqa kanki; imaraykuchus, kay párrafokunata huñuyta qallarispaqa, huk yuyayta ruwanku pay chayta nisqanta hina, ichaqa cheqaqpim mana chayta nisqachu.

Review and Herald, 1 de noviembre de 1850

Allinmi. Qhawariychispa kay pichqa párrafo-kunamanta, mayqinkunawanmi llank'asunchik noviembre 1850 watamanta, ñawpaq párrafo-ta.

23 ñiqin septiembre killapi, Señorqa ricuchiwaraqmi payqa iskay kuti makinta mast'arispán runankunap puchuqninta kutichimunapaq, chaymanta kay huñunakuy tiempopi rurasqakuna astawan kallpachasqa kananpaqmi. Ch'iqiy tiempopi Israelqa maqasqa, llikisqa karqan; ichaqa kunan huñunakuy tiempopi Diosqa runankunata hampinqa, wataykullunqañataq. Ch'iqiypi, cheqaq kayta mast'arinapaq rurasqakunaqa pisilla rurayniyuq karqan, pisillata utaq mana imatapas ruraspa; ichaqa huñunakuypi, Dios runankunata huñunanpaq makinta churakusqanrayku, cheqaq kayta mast'arinapaq rurasqakunaqa munasqan rurayninta hunt'achinqa. Llapanmi huk sonqolla, kallpachakuqña kay llamk'aypi kanan. Rikarqanim p'enqaymi mayqenpas kunan huñunakuypi kamachikuq ejemplokunapaq ch'iqiyta rimarinanqa; imaraykuchus Diosqa kunan ñawpaq chay p'unchaykunapi hina aslla rurawanchik chayqa, Israelqa manan hayk'aqpas huñusqachu kanman. Cheqaq kayqa huk qillqapi rikhurichisqa kananmi, willakusqa kasqanmanta hina, chayhinaqa ancha necesario kachkan.—

Chay párrafomanta qhipa rimayqa nin: “Cheqaq kaytaqa huk qillqasqa p'anqapi rikhurichisqa kananqa, willakusqa hina, chay hinallataqmi ancha munasqa.” Allin. Kay yuyayqa saquesqañam kachkan.

Pichqa párrafo-kunamanta iskay kaq párrafopi, maypichus nin: “Señorqa qhawachirwan”, chayta rikunkichis, ñuqaqa siq’iykusqayta.

—“Señorqa rikuchiwasharqanmi 1843 watapa gráficónqa paypa makinwan pusasqa kasqanta, chaymantaqa mana ima partellampis hukman tikrasqa kananpaqchu; yupaykunapas pay munasqan hina kasqankuta. Paypa makinmi wakin yupaykunapi pantasqanta hawanpi kasharqan hinaspa pakarqan, chayrayku mana pipas chayta rikuyta atinchu karqan, makin chinkachisqa kama.”—

Kay p’anqapi chay tawa párrafokunapi imatapas siq’isqa churaykusqayqa kaymi: chaykunaqa qillqap allichayninpi tikraykunata hap’inqaku, 1851 watapi *A Sketch of the Christian Experience and Views of Ellen G. White* nisqapi kutinmanta ñit’isqa kaptin.

Allinmi. «Señorqa rikuchiwasharqanmi», nisqaqa tikrasqa kanqa; «maquinwan», nisqaqa tikrasqa kanqa; «ama ima partellapas tikrasqa kananpaq», nisqaqa tikrasqa kanqa.

Chaymanta, p’anqapi qatiq hatun qillqasqa párrafopi [tawa kaq párrafo] nin,

—“Apumi rikuchiwarkani pacha mana 1844 watamanta pacha huk pruebaychu kasqanta, hinaspataq pachaqa manañam hayk’aqpas yapamanta pruebayqa kanqachu.”—

«Señorqa rikuchiwasharqanmi», chayqa cambiasqa kanqa. Hamuq wataqa, *A Sketch of the Christian Experience and Views of Ellen G. White* nisqapi, chay huk sapa simi párrafota hap’inqaku hinaspataq ñawpaq párrafowan huñuchinqaku. Huk párrafollamanmi tukuchinqaku.

Ichaqa, huk simita utaq simikunataq qhatinqa qelqasqa kaptinqa, wakin ñiqin tipo tikraykunapas kanqa; chaymanta ima niyta munasqayta huk ejemplowan qhawachisqayki.

Hinaspa kimsa kaq párrafopi nin,

—“Chayqa qhawarirqani —Sapa p’unchawpa’ nisqaman hina, —sacrificio’ simitaqa runapa yachay-sapankuwan yapasqankuta, hinaspa mana qillqasqa textoman kasqanta; hinaspa Señorqa chaymanta chiqap qhawariyta qorqan juicio pacha willakuyta waqyasqankunaman. Hukllachasqa kay karqanman hina, 1844 watamanta ñawpaqta, casi llapanku chiqap qhawariypi hukllachasqa karqanku —Sapa p’unchawpa’ nisqamanta; ichaqa 1844 watamanta pacha, pantasqa kasqapi, wakin qhawariykuna chaskisqa kanku, hinaspa tutayaywan pantasqaypas qatiq hamusqa.”—

Chaymantaqa, qatiq qillqasqa qatiq qhawarisqa qillqapi [tawa kaq párrafopi] p’anqapi nin,

“Señorqa rikuchiwanku pachaqa 1844 watamantaqa manaña huk pruebaychu karqan, hinaspataq pachaqa manañam hayk’aqpas huk pruebaykama kutimunqachu.”—

“Señorqa rikuchiwaraqmi”, chayqa tikrasqa kanqa.

Imata watapi ruwanku qatiq watapi, **A Sketch of the Christian Experience and Views of Ellen G. White** nisqapi, chay huk sapa similla párrafota hap’ispanku ñawpaq párrafowan hukllachinqaku. Hukllam párrafoman tikrachinqaku.

Hinaspan “Señorqa rikuchiwarqan” nisqata “Noqapas rikuchisqa karqani” nisqaman tikrinqaku. Allinchu? Iskay párrafota huk párrafoman tukuringaku, hinaspataq 1851 watapi “Noqapas rikuchisqa karqani” ninqaku.

—“Hinallataqmi qhawachisqa karqani wakinkunaman, paykuna hatun pantaypi kasqankuta, chayllataq santosqa manaraqmi rinqaku Machu Jerusalénman, hukkunapas, Señor hamunanmanta ñawpaqta. Chayhina qhawariyqa rurasqa kan yuyaytawan munaychaytaqa kunan p’unchaw Diospa llamk’ayninmanta anchuchinapaq, kimsa kaq angelpa willakuynin urapi; imaraykuchus sicheq Jerusalénman rinanchik kanman chayqa, chaymanmi yuyayninchikqa naturalmanta qhawarinqa, chaynataq kallpanchikkunapas huk llamk’aykunapaq mana qosqasqa qhipaykunqa, santoskunata Jerusalénman chayanapaq. Qhawarirqanitaqmi imarayku paykuna saqisqa karqanku kay hatun pantayman urmaykuya, chayqa pantasqankuta mana willakuspa mana saqisqankurayku, achka watakunataña chaypi kasqankumanta.” Review and Herald, November 1, 1850.

Ichaqa, nayra qillqatanakaru puriptaxa, ¿yattati kunsá lurapxi? “Nayaruxa ukhamaraki uñacht’ayapxitu” sas qillqataxa apsupxi, kawkhantí Early Writings ukankki uka mä párrafox akham siskani: “1844 mara nayraqatxa, mayacht’asiwi utjkäna ukhaxa, niya taqeniw ‘—Daily’ ukan chiqapa amuyupxaru mayacht’atäpxäna; ukampis 1844 marat qhiparuxa, ch’axtawi taypin yaqha amuyunaka katuqapxäna, ukatsti ch’amaka ukhamarak ch’axtawiw arknaqäna.” “Nayaruxa ukhamaraki uñacht’ayapxitu” sasa qillqataxa apsupxi, ukat jutir arux akhamawa: “1844 maratpacha pacha tuqitxa janiw yant’äwixiti.” Mä akatjamatxa janiw yattati, pacha tuqit yant’äwñäpat janiw ukhamäxiti sas amuyuxa, jupatakixa chiqapuni uñacht’ayata yänakat mayñitapxa. Jumaxa iyawsaraktawa, ukaxa Daily tuqit jupan qhanapankir mä chiqäna sasina, k’ari amuyuw ch’axtawi utjayi sasin uñjataq partiäskapxäna.

Chayqa mana ñawpaq kaqchu. Qamqa ñawpaq kaqta charinki. Qhawariy chayta.

Qatinqin Puriy (Iskay Ñiqi)—1851 Ellen G. White-pa Cristiano Kawsaymanta hinaspa Qhawariyninmanta Huk Uchuy Siq’i

Chaymantataq urapiqa kachkan “A Sketch of the Christian Experience and View of Ellen G. White”, 1851 watapi qillqasqa; hinaspataq kachkan tukuy chay ruwasqa tikraykunapa chiqnisqan, hinaspataq huk ancha, ancha hatun chaninyoq tikray kachkan.

“Setiembre 23 p’unchawpi, Señorqa rikuchiwaraqmi payqa iskay kuti makinta mast’arirqan llaqtanpa puchuqninmanta kutichimunapaq, hinallataq kay huñunakuy tiempopi rurasqakuna astawan kallpachasqa kananpaq. Ch’iqichisqa kaq tiempopi, Israelqa maqasqa, llik’isqa karqan; ichaqa kunan huñunakuy tiempopi Diosqa llaqtanta hamp’inqa, watanqa. Ch’iqichisqa kaq tiempopi, cheqaq kayta mast’arinapaq ruraykunaqa pisillataqmi allin ruwayniyuq karqan, pisillataqmi hunt’arqan, utaq mana imatapas; ichaqa huñunakuypi, Dios llaqtanta huñunapaq makinta churakusqanrayku, cheqaq kayta mast’arinapaq ruraykunaqa munasqanman hina rurayninta ruwanqa. Llapa runakunaqa hukllachasqa, kallpachakuqtaq kay llamk’anapi kanan. Rikurqanimi mana allinchu pipas ch’iqichisqa kaq tiempoman kutiripa kunan huñunakuy tiempopi kamachiq ejemplokunata maskhananqa; imaraykuchus Dios kunan ñawpaqman hina mana aswanta rurawanchikchu chayqa, Israelqa hayk’aqpas manan huñusqachu kanman.

[Qichusqa: Cheqaq kayqa huk qillqasqa raphipi uyarisqa kananqa, willakusqa kananman hina, chay hina allinmi.] [Párrafokuna hukllachasqa] Rikurqanmi [ñawpaqta—“Señorqa rikuchiwaraqmi”] 1843 watapa cartaqa Señorpa makinwan pusasqa kasqanta, [ñawpaqta—“Paypa makinwan”] hinaspa mana tikrasqa kananpaq; [ñawpaqta—“manan mayqin partinpas tikrasqa kananpaqchu”] yupaykunaqa pay munasqanman hinam karqan. Makinqa chaypi kasqa, hinaspa wakin yupaykunapi pantayta pakarqan, chayrayku manam pipas rikuyta atirqanchu, makin suskusqa kaman.”

Chaymantam riqsirqani “—Sapa p’unchay” nisqaman hina, “—qurbana” simitaqa runapa yachaynin yapasqan kasqanta, hinaspataq mana qillqasqa qillqaman pertenecisqanta; chaymantaq Señor allin qhawanata qorqan juicio pacha qayakuyninta willakusqakunaman. Hukllachasqa kay kashaqtin, 1844 watamanta ñawpaqta, casi llapa runakuna “—Sapa p’unchay” nisqamanta chiqap qhawariypi hukllachasqa kasharqanku; ichaqa 1844 watamantaña, pantasqa ch’iqnipi, huk qhawariykuna chaskisqa karqan, hinaspataq tutayaywan pantasqaypas qatirqan. [Párrafos combinados] Hinallataq rikurqani [ñawpaqta—“Señorqa rikuchiwánmi”] pachaqa 1844 watamantaqa manaña pruebachu kasqanta, hinaspataq pachaqa manaña hayk’aqpas yapamanta pruebachu kanqachu.] A Sketch of the Christian Experience and Views of Ellen G. White, ExV 61–62.

Kimsan Mana Terceru Angelpa Willakuyninwan Mana Tinkisqa

Ellen Whiteqa huk rikchaq musquy karqan, manam chay qhipamanqa Early Writings nisqapi tukukuq musquyhinachu karqan. Payqa achka musquykunataq karqan; ichaqa, huk musquypi imatapas nisqa karqan; huk párrafollatam nisqa karqan, payqa chaytataq qillqarqan.

Señorqa rikuchiwasharqanmi kinsa kaq angelpa willakuynin rinqananta, Señorpa ch’iqichisqa wawankunaman willakusqa kananpaq, hinaspa mana pachasman watasqa kananpaq; pachaqa manan hayk’aqpas yapamanta pruebayachu kanqa. Rikurqanmi wakinqa llulla kusikuyta hap’ishasqankuta, pacha willakuyta willakusqanmantam; kinsa kaq angelpa willakuyninqa aswan kallpasapa kasqanta pacha atisqanmantapas. Rikurqanmi kay willakuyninqa kikin cimientonpi sayarinanta, hinaspa mana pachataraq munananchu kallpachinampaq, hinaspa hatun atiyiniyoq kallpawan rinqanta, llamk’ayninta ruwananpaq, hinaspa chiqap kaypi pisiyachisqa tukukunanta. A Sketch of the Christian Experience and Views of Ellen G. White, ExV 48.

¿Imamantataq chaypi rimashan? Manaña hayk’aqpas kutin kimsa kaq Angelpa Willakuyninta pachaq tiempowan tupachinanchikchu, ¿aw?

Amén? ¿Están conmigo?

Maypitaq kayta tarinki? Maypitaq kay kachkan?

UYARIQKUNAMANTA: (Manam kutichinchu.)

UYARISQAKUNAMANTA: Huk siq’i cristianopa kawsayninmanta, hinaspa qhawariyninkunamanta.

Cristianopa Kawsayninmanta hinaspa Ellen G. Whiteq yuyayninkunamanta huk siq'i, p'anqa 48, p'anqa 48.

Allinmi. Maypitaq tarisunchik chay rimanakusqanchik pasajeta, Review and Herald, noviembre 1850 nisqamanta hurqusqata; maypin tarikun Ellen G. Whiteq A Sketch of the Christian Experience and Views nisqanpi? Ari, tarikunmi, Sichus qillqasqaykikunaman huk kutita kutirinki, Ellen G. Whiteq A Sketch of the Christian Experience and Views nisqanpi, página 61 hinallataq página 62 pi.

Qankunaqa rikch'ayniyuq kankichis A Sketch of the Christian Experience and Views of Ellen G. White nisqapi, p'anqa 48-pi qillqasqa kaqta; chaymantataq rikch'ayniyuq kankichis, qhipaman Early Writings nisqaman churakuspa, p'anqa 61 hinallataq 62-pi kaqta. Chay iskayninkuqa 13 utaq 14 p'anqawan rakisqa kanku, ¿aw?

¿Imataq ruwankaku Ñawpaq Qelqasman chayamuchkaptin? Paykunaqa kay párrafota p'anqa 48-manta hap'inkaku, hinaspan churankaku paypa rimaynin qhepaman, maypichus nin pachaqa manaña huk pruebayñachu kasqanta. Iskay visiónkunatan huñunkaku.

¿Entiendekunkichu imata niyta munasqayta?

Qhawaqkuna ukhupi qhari: Arí.

¿Entiendes lo que quiero decir?

RUNA SAPALLA UYARISQA UYARIQPI: (Takyachiy.)

Allinmi, qanmi kani pisi astawan pisilla chiqanchayta rikuchiway.

Qhipa Pasu (Kimsañiqi Pasu)—1882 Ñawpaq Qillqakuna

Allinmi. Kunanqa kutimuniña kani qankunaq qillqasqaykikunaq 6 kaq p'anqaman; chaymantataq kunanqa yapamantañataqmi qapiyanki Early Writings nisqata.

“Setiembre 23 punchaw, . . . rikurqani 1843 watapa cuadroqa Señorpa makinwan pusasqa kasqanta, hinaspa mana hukman tikrasqa kananpaq kasqanta; yupaykunaqa Pay munasqan hina kasqankuta; Paypa makinmi wakin yupaykunapi pantasqapa hawanpi karqa, chaymi mana pipas rikuyta atirqachu, makin hurqusqa kama.”

Chaymantataq rikurqani “sapa punchaw” nisqaman hina (Daniel 8:12) chaypi, “sacrificio” simita runapa yachayninwan yapasqa kasqanta, hinaspa mana qillqasqapa textonman pertenesqanta; hinaspa Señorqa chayta chiqap qhawayta qorqan juicio pacha waqyayta willakuqkunaman. Hukllay kasqan pacha, 1844 watamanta ñawpaqta, yaqapas llapanmi “sapa punchaw” nisqamanta chiqap qhawaypi hukllachasqa karqanku; ichaqa 1844 watamanta kayman pantasqa ch'axwa kasqanrayku, huk qhawaykunata jap'irqanku, hinaspa tutayaywan ch'axwaywanmi hamurqan. Pachaqa manam 1844 watamantaqa pruebachu karqan, nitaq kutinga hayk'aqpas pruebachu kanqachu.

Señorqa rikuchiwashqarqanmi kimsa kaq angilpa willakuyninqa rina kasqanta, hinaspa Señorpa chinkasqa wawanman willasqa kananta; ichaqa mana p'unchawman watasqa

kananchu. Rikurqanim wakinkuna llulla kusikuywan kallpachasqa kasqankuta, p'unchawmanta yachachisqamanta paqarisqa; ichaqa kimsa kaq angilpa willakuyninqa aswan kallpayoqmi p'unchaw atisqanmantaqa. Rikurqanim kay willakuyqa kikinpa tiyanan siminpi sayayta atisqanta, mana p'unchawta munasqanta kallpachananpaq; hinaspa atiyiniyoq hatun kallpawan rinqa, llamk'ayninta hunt'anqa, hinaspa chanin kaypi pisiyachisqa tukukunqa.

“Chaymi rikuchisqa karqani wakinkunaman, paykunaqa hatun pantasqapi kashanku, creenku imaynachus paykunapa ruwaynin kasqanqa Jerusalén Ñawpaqman riy kasqanta . . .” Early Writings, 74-76.

Kaypi rimarisqa imaraykunam qhapaq qillqasqa kashan, kaymi kay párrafo nisqapi nin: “. . . Huñunakuy kachkaptin, 1844 watamanta ñawpaqta, casi llapanquqa —‘sapa p'unchaw’ nisqamanta allin yuyaypi huñusqa kasharanku; ichaqa 1844 watamanta qhipaman chinkasqa kasqapi, huk yuyaykunata jap'isqanku, hinaspataq tutayaywan chinkay qatinqinpi hamusqa. Pachaqa mana pruebayuqchu karqa 1844 watamanta, manataqmi hayk'aqpas yapamanta pruebayuq kanqachu.” yuyarinayki tiyanqa, qallariyninpi kay rikuyta qillqashaspan, payqa nirqan: “Qawachisqa kani pachaqa mana pruebayuqchu kasqanta 1844 watamanta,” nispa, hinaspataq chayqa huk párrafo karqa. Payqa allinta rakin, ima qawachisqa kasqanta Sapa P'unchawmanta, hinaspataq ima qawachisqa kasqanta pacha pruebayuq kasqanmanta; chay qatinq párrafo-taq, kinsa kaq angelpa willakuyninwan mana mayqin pachatapasp tinkuchinapaq rimashan, chayqa mana qallariy rikuypi karqachu. Chayqa karqa Life Sketches nisqapi página 48-pi, manam páginas 61 hinaspa 62-pichu.

Ichaqa, 1882 watapi Ñawpaq Qillqakunaman chayarunki chayqa, paykuna huñurqanku; chayrayku, 1930 watakunaman chayaruspa, Adventismopi ukhu tutayayman ripushanki, hinaspa Willie White nin: Daily nisqata yachachkaspaykiqa pacha contexto ukupi yachayta tiyan—“Pampachaway, Willie, qanpa ruwanan karqa Espíritu de Profecía qhipa historiata quq runa kay. Qanmi karqanki Espíritu de Profecía atipayta ruwanaykipaq. Hinaspa Ñawpaq Qillqakuna, p'anqa 75, qampa rikuchisqaykipi, qallariy pukuykunata mana kasuqchu kanki, chay qallariy pukuykunataq ninmi: Ñawpaq Qillqakuna 74pi Daily nisqapa rimayninta oqarispa, pacha contexto ukupi qhawasp kananpaq nisqaykiqa, chayqa llapanpi llullaqmi.” —Mana chiqaqchu! Mana sayachiy atikunmanchu Espíritu de Profecía qillqasqanwanqa. Mana sayachiy atikunmanchu chay pacha historiantawanqa.

Allinmi. Punto 1-pi, Hermana White ninqa qhepa qhawariyta “el Diario”-manta allin qhawariy kasqanta, Early Writings, 74 nisqapi. Historia qhepanpi astawan hatun argumento ima hina qaparichisqa kasqanqa kaymi: Early Writings, 74 nisqapi chay pasajeta yachaqtiki, pacha churaypa contexto ukupi churana kanki nispa. Chay argumentoqa llullaqmi; mana válidachu!

Chayqa hinaqa, kunanqa sapallanña kay sayayninwanmi qhipasqa kashanchik: sapa p'unchawpa nisqap imayna allin qhawariynin kasqanwan. Allinchi? Ichaqa, kay pharrafomantam huk yuyayllataraq hapisunchik.

Nin: “23 septiembrepí, Señorqa rikuchiwasharqanman . . .” 23 septiembrepí, hayk'aqmi? 1850 watapi: “23 septiembrepí, 1850 watapi, Señorqa rikuchiwasharqan.”

¿Imatataq payqa payman?

Allinmi, huk rikuchisqanman hinaqa kay karqan: 1844 watamanta pacha, “Diario” nisqamanta hukñiqin qhawariykunakapas chaskisqa kanku.

“1850 watapi 23 p’unchawpi Señorqa rikuchiwaraqmi . . . Hukllachasqa kasqankupi, 1844 watamanta ñawpaqta, llapan hinaqa ‘—Diario’ nisqamanta chiqap qhawariypi hukllachasqaña karqanku; ichaqa 1844 watamanta pacha, ch’aqwaypi, huk qhawariykunatam hap’ipakurqanku, hinaptin tutayaywan ch’aqwaypas qatiparqan. The Review and Herald, noviembre 1850.”

Marzo 1850 “Sapa p’unchaw” nisqaqa kay pachapi Santuario nisqamantaqmi.

Chaymi, p’anqa 6 ukhupi uray kaqpi huk párrafo kashan, chayqa Review and Herald marzo 1850 nisqamanta hamun, hinaspa David Arnold qelqasqan artículo-mi.

Paypis [Daniel]mi chayllatataqmi rikun kikillan ñak’arichiq atiyiniyuqta —Príncipespa Príncipenpa contranpi sayarispas;’ chhaynapa tukuchispa Sinaípi kamachisqa llapa sapa p’unchaw sacrificiokunapa legalidadninta, sapa p’unchaw waqaychasqa kananpaq Muyu hamunankama. Kaypi Cristotaq, cheqaq kaq, icha hatun antitípico sacrificioqa, romano soldadokunaq makinwan wañuchisqa karqa. Chhaynataq Roma rayku —sapa p’unchaw sacrificioqa qechusqa karqa,’ hinaspa santuariopas cheqanqa urmachisqa karqa Titoq makinwan, romano general, Jerusalén llaqtata hinaspa Diospa templonta thuñichispa, mayqinchus —santuariota’ hap’iq karqa. Kaypim qallarikurqa Cristoq profético willakusqanpa hunt’akuy. Hinaspa espadapa filo ninawan urmankakuq, llapa nacionkunaman prisionero apasqa kanqaku, hinaspa Jerusalén llaqtata mana judío gentilkuna saruchkanqaku, GENTILKUNAPA TIEMPONKUNA HUNT’AKUNANKAMA.’ Lucas 21:24.” David Arnold, Review and Herald, Marzo 1850, Volumen 1, Número 8.

Kay qillqapiqa, David Arnold yachachin Danielpa libronpi “Sapa p’unchaw” nisqaqa Jerusalén llaqtapi kaq judíokunapa yupaychana wasinta rikuchisqanta, chaytan Roma paganaqa Cristo qhepaman 70 watapi qichusqa.

Setyembre 1850 “Sapa p’unchay” nisqaqa Cristopa Santuariopi ministryninmi.

Chayqa qhipamanqa, setyembri killapi 1850 watapi, chay kikin watallapita—hinallataq, 1850 watapi Review and Herald nisqap allichaqninqa pitaq karqan? Sutinqa James White karqan.

Chaymi, 1850 watapi qhapaq raymi killapi, James Whiteqa Crosierpa huk qillqasqanta ruraspa hurqun; chay qillqapi yachachin sapa punchaw nisqaqa Cristopa Santuariopi llamk’asqan ministerionta rikuchisqanta.

Kunanqa, James Whiteqa manam chayta chiqapta yachachinchu, ichaqa runakuna chaypi yuyayman chayasqanta hap’ispanku hinaspa ninaku chaymi pay yachachisqan nispas. Hinaspataq, imanraykutaq kayta nini? Kayraykunim nini: 1850 watapa setiembre killapi, Hermana White nin 1844 watamanta pacha “Diario” nisqamanta huk rikch’aq qhawariykuna tutayaypi hap’isqa karqan, hinaspataq pantasqa ch’ulla kay qatirqan.

Kay ishka yuyaykuna [Arnoldpa, Crosierpa] mana ñawpaq qallarichikunapa yuyayninchu, mayqen yuyaymi “Daily” nisqaqa paganismomanta kasqanta rimay.

Hinaspa qanchis kaq p’anqapi kanki iskay párrafokunawan Crosierpa qillqasqanmantam, maypichus yuyayninwan qhawachin sapa p’unchay nisqaqa Cristopa Santuarionpi ministron kasqanta.

“—Hinaspa Santuariunpa maynin urmachisqa karqa;” Daniel 8:11. Kay urmachiyqa rurasqa karqa Roma atiyniyoqkunaq p’unchayninkupi, hinaspa paykunaq vasitankuwan; chayrayku, kay qillqasqapi Santuarioqa mana Kay Pachachu karqa, nitaq Palestinachu, imaraykuchus ñawpaq kaqqa urmarqa urmaypi, 4,000 watamanta aswan ñawpaqtaña, qhipa kaqtaq apasqa kaypi, 700 watamanta aswan ñawpaqtaña kay pasajepi nisqa ruwaymanta, hinaspa mana mayqinninkupas Roma atiyinwanchu.

“Urayachisqa Santuarioqa paypaqn, piman Romaqa hatunchakusqa, chayqa ejercitopa Príncipenmi karqa, Jesucristo; hinaspa Pablo yachachin paypa Santuarionqa hanaqpachapi kasqanta. Yapamanta, Daniel 11:30–31 nisqapi: —Quitim llaqtamanta buquekunaqa paypa contranman hamunqaku; chayrayku llaqisqasqa kanqa, kutimunqa, hinaspa phiñakuyniyoq kanqa (castigananpaq varaqa) santo pactopa contranpi (Cristianismopa contranpi), chayhinata ruwanqa; kutimuspanmi yachayniyoq kanqa chaykunawan (sacerdotekunawan hinaspa obispokunawan) pikunaq santo pactota saqerqanku. Hinaspa makikuna (civil hinaspa religioso) paypa ladonpi sayanqaku, hinaspa paykunaqa (Roma hinaspa santo pactota saqeqkuna) kallpayuq Santuariota qhellichanqaku.’ Imataq kay karqa, mayqentan Romapas hinaspa Cristianismopa apostolninkunapas huñunakuspa qhellicharqanku? Kay huñunakuqa —santo pacto’pa contranpi ruwasqa karqa, hinaspa chay pactoqa Santuariontan qhellicharqanku; chaytaqa atirqankun Diospa sutintapas qhellichayta hina; Jeremías 34:16; Ezequiel 20; Malaquías 1:7. Kayqa paypa sutinta profanaywan utaq blasfemaywan kkillanmi karqa. Kay yuyaypi, kay —político-religioso’ uywaqa Santuariota qhellicharqa (Apocalipsis 13:6), hinaspa hanaqpachapi kasqan cheqanmanta urayman wischurqa (Salmo 102:19; Jeremías 17:12; Hebreos 8:1–2), imaraykuchus Roma llaqtata santo llaqta nispa suticharqanku (Apocalipsis 21:2), hinaspa chaypi Papata churaykurqanku kay sutikunawan: —Señor Dios Papa’, —Santo Padre’, —Iglesia Umalliqnin’, hukkunapas; hinaspa chaypi, llullaq —Diospa templonpi’, payqa rimarin Jesúsqa chiqaqtapuni paypa Santuarionpi ruwasqanta ruwasqanmanta; 2 Tesalonicenses 2:1–8. Santuarioqa sarusqa karqan (Daniel 8:13), Diospa Churintapas sarusqa kasqanmanta hina. (Hebreos 10:29.)” O. R. L. Crosier, —El Santuario’, Review and Herald, septiembre, 1850.

Santiago Whitepa yuyayniyuq kamachiynin

¿Imaraykutaq James White kay qillqasta imprimichinman karqan, aswan allinta yachaspapas? Chaypaqmi razón nisqaqa kan “The Logic of James White” qamqipa notaykikunapi.

Ñawpaqta p’itiasqa qillqa, Chinkachikuy qhipaman rurasqa, sutichasqa karqan *A Word to the Little Flock*; chay qillqapi qillqaqkuna kimsa runakuna karqanku: James White, Ellen White, hinaspa Joseph Bates. Chay runakuna, 1844 watapi octubre 22 p’unchawmanta qhipa, ñanpi qatipaqquna kashaspa, ñawpaqta p’itichisqanku kay artículo karqan; hinaspa kay articulopi, Sister

White Crosierpa yuyayninta chaskin, mana “Daily” nisqamanta yuyaynintachu, aswanpas Cristopa Santo Lugar manta Aswan Santo Lugarman kuyukuyninmanta yuyayninta.

Qhawariy, kayqa Hermana White-m. Chayraykum James Whiteqa Crosierpa qillqasqanta imprimichiyta munanman karqa; ninmi,

Ñuqaqa iñinmi Santuarioqa, 2300 p’unchaykunapa tukukuyninpi pichasqa kananpaq, Musuq Jerusalén Templom kasqanta, maypichus Cristoqa ministron kasqa,”—kayqa Ellen White ninqa—“Señorqa rikuchiwarkha musquy rikuypi, huk watamantapas aswan ñawpaqpi, wawqi Crosierqa cheqaq k’anchayniyuq kasqanta, Santuariopa pichakuyninmanta, hukkunamantawan; hinaspa munaynin kasqanta, wawqi C. qillqananta chay qhawariyta noqaykuman qorqanchikta Day-Star, Extra, 7 de febrero de 1846 nisqapi. Señor rayku hunt’asqa atiniywanmi tarikuni, chay Extra nisqata sapa santoman yachachinaypaq.”

Mañakuyta ruwani kay qillqasqakuna qanman bendisyun kasqankuta, hinaspa llapa munasqa wawakunamanpas paykuna ñawirisqankuman. A Word to the Little Flock, May 12, 1847.

Chaymi runakuna, kunankama, waqinkuna moderno historiador-kuna Adventismo ukhupi ninaku: “Qhawariy chaypi. Ellen Whiteqa Crosierpa qillqasqan articlonta llapantinta hinallataq allinchaspa yupaychan; chayrayku, Crosier ima nisqanpas ‘Diario’ nisqamanta, Cristoq Santuariopi ministerion kasqanmanta, chayqa cheqapuni kanan.” Hinaspa chayta niqtinkuqa, historiata pantasqa rikuchkanaku; imaraykuchus, Crosierpa articuloqa pusaq t’aqakunayoq karqa, hinaspa qallariymantapacha Adventista-kuna yacharqanku chay pusaqmanta tawa t’aqakunaqa hunt’asqa tutayaylla kasqanta, hinaspa Adventismopi mana hayk’aqpas, mana hayk’aqpas, mana hayk’aqpas wakmanta imprimisqachu karqan.

Ejemplopaq, chay qillqapi huknin yuyayninqa karqa: Jesús kutimuptin, waranqa wata thak kay kananpaqmi kanqa nispa. Adventistakunaqa mana chayta creenkuñachu, nitaq hayk’aqpas creenqakuñachu karqa. Chay entendimientotaqmi William Millerqa rechazarqa; chaymi cheqaqta entiendeypaq allin ñanman William Millerta churayku. Chay yachachiyqa huk yachachiykunam, mayqinchus directamente Millerite entendimientoman contrapi kachkan.

Chaymi, Crosier kay pusaj qhatuq artículo nisqawan llusqsimuptin, chaymanta qallariyninmanta pacha yachanku kay pusajmanta tawa rakikuna mana hukmanta kutichisqa ñit’iy atisqachu kasqanta.

Ichaqa, James Whiteqa Crosierpa nisqanta chiqachin maypinchus “Daily” nisqanmanta yuyayninta hurqun, chayqa Cristopa Santuariopi ministerionninmi kasqanta; ichaqa, payqa chay tawa rakikuykunallatam yapamanta chiqachinqa. Huk tawa rakikuykunataqa manam yapamanta chiqachinqachu. Ichaqa, James Whiteqa Crosierpa chay tawa rakikuykunata yapamanta chiqachinanpaq, iskay numerokunapin imprimichiyta atinqa. 1850 wata septiembrepin iskay kutita imprimichiytaqa karqan.

Mana karqanqa septiembre 1850 watapi Review and Herald nisqanpi mana hayk’aqpas aswan kitiqa kananpaqchu, chayrayku iskay Review and Herald nisqakunata septiembre 1850 watapi qillqarqan, chayhina Crosierpa qillqasninta llapanta churananpaq, Cristoqa Santo Lugar-manta

Santo de los Santos nisqaman kuyusqanmanta.

Kunanqa, Gerard Damsteegt nisqanmantam qhawarinki payqa historiamanta chaninchayta qusqa kasqanta: adventistakunaqa sapa kuti yachasqankuta, Crosierpa artikulunkunapi wakin chikankuna mana allin kasqanta, chayrayku mana wakmanta imprimisqa kayta atinkuchu.

Payqa [Ellen Harmon] nirqan: —Señorqa rikch'aynipi qhawarichiwarqan, huk wata nisqamanta aswan ñawpaqpi, wawqi Crosierqa cheqaq k'anchayniyuq kasqanta, Santuario nisqapa pichasqa kayninmanta, hukkunamantapas; hinaspataq Paypa munaynin kasqanta wawqi C. qillqananta chay qhawariyta ñuqaykuman quwarqanchikta Day Star Extra nisqapi, febrero 7, 1846 p'unchawpi. Señor rayku hunt'asqa atiniywanmi yuyakuni chay Extra nisqata sapa santo runaman yuyaychasqayta' (Carta. E. G. White Curtisman, Word to the Little Flock, 12). Qanchis p'unchayniyuq Adventista-kunaqa kaqninpi kay rimayta unanchaspa yachanku Crosierpa qhawarichikuyninkunaqa mana pantayniqchu kasqanta, ichaqa hatun tipología nisqapi rimariyninqa chiqap kasqanta. Artículopa wakmanta ñit'isqa kaqmantaqa horqorqanku chay imakunata mana chiqaq kasqankuta yuyasqankurayku. P. Gerard Damsteegt, Foundations of the Seventh-day Adventist Message and Mission, 125.

Manam Karqanachu Huntasqa Qillqasninta Musuqmanta Ñit'iyta Atilqanchu

Kunan p'anqapa qhipa rap'ipiq W. A. Spicer kikin kaqta testimoniota qusqa: paykunaqa sapa kuti yachaq kasqanku Crosierpa qillqasqan artikulonkunaqa pantayniyuq kasqanta, chayraykutaq mana hayk'aqpas wakinmanta kutichirqankuchu chay tawa t'aqakunata.

Llakina nispasqa, wayna Crosierqa samana p'unchay chiqaq k'anchaypiqa ancha pisi tiempo purirqan. Qhipamanqa, pay kikin sayachiya yanapasqan santuario yachachiyta ñiqiparqan. Ñawpaq wawqe masinchikkunaqa, paypa santuariomanta qhawariyninta ñawpaq qillqasqankupi achka kuti yapamanta imprimirqanku, ichaqa manan hayk'aqpas tukuy qillqasqanta imprimiyta atirqankuchu. Chaypiqa, santuariomanta qhawariyman yapaspa, hamuq pacha-mantapas wakin yuyaykunata churarqun: kay pachapi huk pisi tiempolla waranqa watayuq qhapaq pacha, iskay kaq hamuyninpi. Kaykunataqa wawqe masinchikkunaqa sapa kutin saqirqanku. Chay hamuq pacha yachachiykunapa chay p'unchaykunapi tukuy maypiña purisqa karqan. Chay yachachiyqa manan hayk'aqpas sut'i advento willakuymán tupaqchu karqan; ichapas, pantaypa kay pukuchi q levadurayqa wayna qharikunata samana p'unchay hinallataq santuario chiqaqkuna-manta karuncharichisqan. Mana unayllataqmi ñawpaq kuyuychikkunapa contranpi phiña sayariyman tikrarqan.” W. A. Spicer, Review and Herald, 14 de diciembre de 1939

Kaymiqa, kunan p'unchaykunapi waqinkunaqa Panichay Whitepa Crosierpa qillqasqanman rimanapaq allinchasqanta jap'inku A Word to the Little Flock nisqapi; runakuna hina Heidi Heikes, Heidi Heikes, paypa mana yuyaysapa libronwan, “Diario” nisqa Cristoq Santuariopi ministrasqanmanta kasqanmanta. Kayqa hukninmi paypa rimayninkunamanta.

Kaykunakuna kayta rurankuqa, ñawpaq pacha historiapi chiqaq willakuykunata mana yupaychankuchu. Manam hayk'aqpas atirqankuchu Crosierpa llapa qillqasqankunata wakmanta ñit'iyta. Chaymanta, Ellen Whitepa A Word to the Little Flock nisqapi allinchasqanqa Crosierpa

yuyayninta llapantinta mana saqispa allinchasqan kasqanta sinchita nispaqa, Adventistakuna waranqa wata thak kawsay kananpi creenankuta nispallatam. Chayqa mana yuyaysapa rimaymi.

Kayqaqa historiapa pantasqanmanta llulla qhawachiyki, runakunata llullachinapaq, chaymanta pantaytawan tutayayta ruranapaqmi rurasqa.

Chayqa hinaqa, iskay historiadorniyoqmi kanki: Spicer, wañusqaña, hinaspa Damsteegt, kawsashaqraq; ichaqa, qankunaman sut'ita niyki, Spicerpas Damsteegtpas, mana mayqenninpas, ñoqawanqa qhawayta munanmanchu kay rimanaypi imatachus rikuchisqaywanqa. Arí, manam chay hinachu kanman. Chaymi iskay historiador, chikninnaq qhawariyniyuqkuna, ñoqaqa imatachus niykichis chaywanqa huk yuyayllapi kachkanku. Manam ima justificaciónpas kanchu Ellen Whitepa Crosierpa artículo nisqanta allinchasqanmanta yuyayta hap'inaq, chaypi tukuy imapas lliw perfectó kasqanta niq hina.

Advent Review—Volumen 1, Auburn NY, Número 3

Advent Review—Volumen 1, Auburn NY, Número 4

Advent Review—Volumen 1, Auburn NY, Número Especial

Jim Whitepa Crosierpa qillqasqanta 1850 watapi septiembre killapi The Review and Herald nisqapi imprimiyta qallarisqan pacha, chayqa karqan Volumen 1, Número 3.

Ichaqa, mana atirqachu llapanta churayta Volumen 1, Número 3 nisqapi; chayrayku, tukuchirqa articlota Volumen 1 nisqa The Review and Herald, Número 4 nisqapi. ¿Hayk'aqtaq kayta rurarqa? Septiembre killapi, 1850 watapi.

Allinmi, ¿imataq pasaraq 1850 watapi setiembripi? Panay White huk rikch'ayta chaskirqan, chaypi nin: “1850 wata, setiembre 23 p'unchawpi, Señorqa noqaman rikuchirqan . . . Hukllachasqa kay kaqtin, 1844 watamanta ñawpaqta, casi llapa runakunaqa ‘—Diario’ nisqap sut'inchasqa allin qhawariyninpi hukllachasqa karqanku; ichaqa 1844 watamanta pacha, chay pantasqa chinkay ukhupi, huk qhawariykunata jap'irqanku, hinaspataq tutayaywan pantasqakuna qatinqinpi hamurqan. The Review and Herald, noviembre de 1850.”

Pipas qosan karqan? Payqa The Review and Herald nisqapa allichanin karqan.

Chayqa hinaqa, ¿imataq ruwarqan warmin ninakuspa: “¿Yachankichu imatataq Señor chayraq niwarqan, James? Niwarqankuqa ñuqayku mana haykuichinaykuchu Daily nisqamanta qhawariykunata, paykuna chinkachispa Puririchikuna yachayta, maypin Daily nisqaqa Paganismomanta kasqan nisqaman, imaraykuchus chayqa tutayayta chaymanta pantasqata apamun” nispa?

Chhaynaqa, ¿imataq ruraran James White? 1850 watapi septiembre killapi huknin Review and Heraldta yapamanta imprimiran, kinsa kutita huk killallapi. Chayqa sutichasqa kachkan Volumen 1, Edición Especial nisqawan.

¿Imatataq rurarqan? Crosierpa qelqasqanta yapamanta ruwachirqan, hinaspataq qichurqan imatachus Crosier nisqan “Daily”manta!

Wawqikuna, panikuna, kayqa histórica pruebaymi chaymanta Santiago James White hinaspa Elena Ellen White sumaqta entienderqanku Crosierpa “Diario” nisqamanta yuyaynin pantasqa kasqanta, chaymantataq tutayayta hinaspa pantaychaq musphayta apamusqanta.

¿Imataq karqan Crosierpa qhawariynin “sapa p’unchaw” nisqanmanta? Chayqa karqan Cristopa santuariopi ministerionninmi.

Chhaynaqa, *Early Writings*, 74 nisqapi payqa nin: “23 ñiqin septiembre punchawpi, Señorqa ricuchiwasharqanmi Millerita-kunapaq ‘Daily’ nisqamanta allin qhawariyniyuq kasqankuta”, nispas, chayqa historiapaq evidenciakunaqa rikuchinmi Millerita-kunapa yachasqankuta—

Kunanqa, wawqeykuna panikuna, wawqeykuna panikuna, ama kay chiqaqta qispichiychischu: ¿Imataq kayri: 1850 watapi septiembre killapi, hermana White-man rikuchisqa karqan 1844 watamanta pacha huk qhawariykuna “Daily” nisqapaq chaskisqa kasqanta; 1850 watapi mayo killapi, Arnoldqa “Daily” nisqata judío santuario hina qhawarichin; 1850 watapi septiembre killapi, Crosierpa artikulonmanta 1 kaq rakhi iskaymanta llusichisqa karqan, chaypi “Daily” nisqapaq qhawariyninta Cristoq santuarionpi ministron kasqan hina hunt’aspa; 1850 watapi septiembre killapi, Crosierpa artikulonmanta 2 kaq rakhi iskaymanta llusichisqa karqan; 1850 watapi septiembre killapi, Crosierpa artikulonqa yapamanta imprimisqa karqan, ichaqa “Daily” nisqapaq qhawariyninqa qichusqa karqan? ¿Imataq pasashan?

Rikunchik hina wata 1850 nisqapi kay Cuadro rurasqa kasqallapi, chaymanta kay Cuadroqa ima nisqanta Sapa Punchawpaqmanta? “Pagano kamachiy utaq SAPA PUNCHAW qichusqa. Dan. 11:31 508.”

Ellen Whiteqa yacharqan ima kasqanta chaykuna, juicio p’unchaypa waqyasqanta qhawachiqkuna “Diario” nisqapa yuyayninmanta rimanakusqankuta. Payqa ninmi paykuna allin qhawariyniyuq kasqankuta, chayqa yacharqan allin qhawariyqa kasqanta: “Diario” nisqaqa paganokuna apunakuynin qichusqa kayta reqsichirqan; “Diario”qa paganismo karqan.

Kay watapi 1850 maranxa, sarnaqäwin qillqatanakax qhan uñacht’ayinapawa jupax jan katuqäna, chachapamp chikasa janiraki katuqapxänti, “the Daily” ukax Cristo Tatitus Santuarion irnaqäwip uñt’ayi sasaw yatichäwixa; uka yatichäwix Seventh-day Adventist Church ukankir Biblical Research Institute ukaw sayt’ayi. Uka pachparakiw Heartland ukhamarak Steps to Life ukham sapa saykat yanapt’at ministerionakax yanapt’apxi. Uka yatichäwix ch’amaka ukhamarak mayjt’ayaña, jan amuyt’aña apanirakiwa.

Kunanqa, qhawariychik kay 1850 wataq Cuadro nisqamanta. Kayqa 1850 watapi noviembre killapin kasqa. Kaymi kikin killapaq, chaypi pay rikuyta chaskin, chayta qillqaspa qhipaman 1851 watapi wiñayman purichin, hinaspa 1882 watapi Early Writing nisqapi tukukun, kay kikin killapin, kay kikin killapin, 1850 watapi noviembre killapin. Ninmi,

Lunes p’unchaw kutimurqayku Dorchesterman, chaypi munasqa wauqinchik Nichols ayllunkunawan tiyakusqanman.

Kaypi patapi [1850 wataq Cuadropa, paña patan k'uchupi nisqaman qhawaykuspa], “Otis Nichols-pa rurasqan, Dorchester, Massachusetts llaqtapi llusichisqa.” Ari? Kaymanta rimashan, ¿aw? ¿Rikunkichu, kay Cuadrota?

—«Chay tutaqpi Diosqa huk ancha allin musqhoyma qowarqan, chaymanta aswan hatun rak'ita qankunaqa qillqapi rikunkichik. Diosqa rikuchiwarqanki huk chartata orqoypa ancha necesitakusqanta. Rikurqani chayqa necesitakusqanta, hinallataq chiqaq kachariy sut'ita tablaskunapi qillqasqa kasqanqa ancha achkata rurayman churananpaq, alma-kunataq chiqaq yachayman hamunankupaq.» Manuscript Releases, número 15, 210 noviembre, 1850.

Payqa huk rikch'ayta rikurqan Nichols-pa wasinpi, Dorchester llaqtapi—chayqa llapanmi kay Cuadropi kashan—nispa: “Huk cuadrota rurana kanki.”

¿Imatataqsi siwar qillqapaq? ¿Imaynataq payqa chayta rimarin?

Riy Habacuc 2-man. “Munaymi rikcharirqani huk cuadrota llusichinapaq,” hinaspa ¿imataq ruwanan karqa? Munasqa karqa, “chiqaq simi tablaskunapi sut'ita rurasqa kananpaq.” Habacuc 2, versículo 2, nin: “Hinaptinmi Señor kutichiwarga nispa: Qillqay rikuyta, hinaspa tablaskunapi sut'ita ruray, . . .” Payqa nisqa hina, kay 1850 watapi Otis Nicholspa Cuadron, Dorchester, Massachusetts llaqtapi imprimisqa, Habacucpa hunt'akuyninmi, imaynan The Great Controversy nisqapi nin 1843 Cuadro Habacucpa hunt'akuynin kasqanta.

Allinmi, ¿rikunki chayta? ¿rikunki maypacha payqa kay rikch'ayta chaskarqan? Chay pachallapi kaykunapas pasakuchkaptinmi: “September 23d, the Lord showed me . . . that the teaching of the Daily as Christ's Sanctuary ministry brings darkness and confusion,” nispa, qosantanqa chayllamanta artikulota yapamanta imprimichirqan, chay ishkay párrafokunataq hurquspurqan. Mana hayk'aqpas Adventismopi yapamanta imprimisqachu karqan, 1931 watakama, chaypachaqa Willie White yapamanta imprimichirqan; hinaspa, chayta ruraspanqa, imprimisqan tractopi kikinpi huk llulla testigota churarqun. Chayqa rikuchiya atinmi.

Kunanqa, kaypi huk qillqasqata qankunaman ñawiriyta munani, aswan hatun citata, kay kikin pacha muyupi. Kayqa 1850 wata, noviembre killapa 27 punchawninmanta.

Unay tiempo qamman qellqayta saqerqani. Kunanmi imaraykuta nisqayta qamman qawachisqayki. Ñawpaqtaqa, Hermana Arbellapa kuyapayakuq, sumaq chaskisqa cartanta chaskisqaymanta qhipa semanakuna tukuypiqa mana tiempo kanchu qamman qellqanaypaq; mana chayqa, iskay semanapi kutichinaypaq mañakusqanta hunt'ayman karqan. Chay cartata ancha allintam munakurqaniku. Llapaykumi chay cartapi kuisqa, suyaykutaqmi kay unay qhiparakuyniy mana hark'anqachu kayta ñawirisqaykimanta hinalla utqaylla kutichinaykita; ñoqataq mana yapamanta chhika unayta suyasqachu kachkani.

Kunanqa, Jamespaq ñoqapaqpas allinmi kachkan. Wasiykuqa París llaqtapi kachkan, Hermano Andrewspa wasinpi, correo oficinaman chaymanta imprenta oficinamanpas aswan qayllallapi. Kaypiqa huk pisillata tiempota qhipasaqku. Kay aylluqa sumaq sonqoyuqmi, ichaqa ancha wakchalla. Tukuy imayuq kasqankumantaqa llapallanmi libre kaypi. Mana yuyaykuchu allin kasqanta kaypi kaspayku paykunaman ima gastotapas apachiyta. Anchatam munani llapaykita

rikuyta, munasqa Hermana Gorhamtapas.

“Topsham llaqtapi huñunakuyniykuqa ancha hatun yuyaychasqa karqan. Iskay chunka pusaqniyuq runakuna chaypi karqanku; llapankupas huñunakuypi rimanakurqanku.

Domingo punchaw Diospa atiyinmi ñoqaykuman hamurqan sinchi kallpawan wayraq hina. Llapa runakunan sayarirqanku chakinkupi, hinaspan Diosta jatun qapariyniyuq simiwan yupaycharqanku; chayqa imaynan karqan Diospa wasinpa cimienton churakusqan pacha hinam karqan. Waqaypa voznintaqa mana reqsiyta atirqanchu qapariypa vozninmanta. Chayqa atipaq kusikuypa pacham karqan; llapallan kallpachakusqa hinaspa musuqchasqa karqanku. Manam hayk'aqpas chayna sinchi atiyiniyoq pachata rikurqanichu ñawpaqtaqa.

Qatiq rimanakuykunaqa Fairhaven llaqtapi karqan. Wawqi Bates warmiwan kуска chaypi karqanku. Chay huñunakuyqa ancha allinmi karqan. Wawqi Nicholspa wasinman kutimushaqtinchik, Señorqa huk rikch'ayninta qowarqan, hinaspan rikuchiwarkhan cheqaq yachachiyqa qillqasqa tablakunapi sut'inchasqa kananpaq kasqanta; chaymi achka runakunata cheqaq kayman akllachinqa kimsa angelkunapa willakuyninkunawan, ñawpaq iskay willakuyninkuna tablakunapi sut'inchasqa kasqanrayku.

Chayqaqa kaypi kachkan, [1850 wataq Cuadro-ninpa uray lluy'i k'uchunman rikuchispa]. Allinchu? Paykunaqa kay Cuadro-pi kachkanku, imatam pay rimashan chayqa.

—“Noqapas rikurirqaniqa papelpa llusqsimunanqa chaskikuna rinankupaq hina ancha wakisqa kasqanta; chaskikunapaqmi huk papel nisqaqa apasqankupaq kanan, kunan pacha cheqaq kaqta hap'iq, uyariqkunapa makinman churapunankupaq, chaymantaqa cheqaq kaqqa mana yuyaymanta chinkanapaqchu, hinallataq papelqa chay chaymanpas purinqa maymanchus chaskikuna mana rinmanchu. Huk kaqkunatapas rikurirqani, chaykunaq papelpi rikurimunqaku.”

¿Imaynallan kawsankichik llapaykichik? ¿Llapaykichikchu wiñay kawsayta mask'aspa kallpachkankichik? Ancha, ancha rikuyta munaykichik, chaytaq manaña unaychu rikusqaykichikman hina yuyani. Kunanmi wakichikuy pacha, hinallataq suyanipuni llapanchik wiñaypaq allinta, mana iskayrayaspa llamk'asunchik. Pachaqa sinchi pisillam hina rikurin, imatataq rurasqanchikqa utqaylla rurananchikmi.

Noviembre killapi 20 p'unchawmi, huk semanaraq ñawpaqpi, wawqeyku Henry Nicholswan ñuqapas Topshamman rirqayku. Jueves p'unchawpi [Nov. 21], mikhuna mesamanta chayraq hatarimusqaykuqti, Wawqi Foeyta huk wawan yaykurimuspa nirqan: mamanqa mana yuyayninchu kashan. Chaymi utqayllaman mayuta chimpaspa huk millata rirqayku, munasqa Panay Foeyta wañuyta qayllanpi tarikurqayku. Llakikuyni ancha hatun karqan pay mana riqsiykuwashaqta tariykuspay, mana reqsiwarqanchu. Payqa unaymi sinchi ñak'ariypi qhipakurqan, kimsa lasmanta tawa laskama, chaymanta qhepaman qhepa samayninta saqerqan. Qosanwan kimsa wawankunatan saquesqa, chinkasqankumanta waqananpaq.

Viernes paqarinpi [Nov. 22], wawqi Henry hamurqa Parisman, Jamespa rutuchinanpaq, pampachayman rinanpaq. Ancha llakikuywan, chaymanta allin yuyayniyuq p'unchawta pasarqayku. Señorqa manam saqerqachu, aswanpas Espiritunta noqaykuman samachirqan. Panay

Foeypa qhipa p'unchawninkunaqa sut'itaqmi karqan aswan ancha espirituyniyuq, aswan allin p'unchawninkunapas. Wawqi Foeyqa kaywanmi sonqochakuyta tarin: payqa cristianahina wañurqan. Allintaqmi sayakushan. Diosmi payman graciata qon, kay ñak'ariyta muchuyta atinanpaq. Ay, ancha allinmi Diospi suyayniyoq kay, ima llakikuykunapipas, ñak'ariykunapipas hap'isiwananchispaq. Diosman yupaychay, suyayrayku, allin suyayrayku. Qamkuna, mayqenniychispaq, ¿imatataq qonaykichis suyayniychisrayku?

Iniyta sinchita hap'iyichis. Diospi kallpachakuychis, wiñay Rikranmanpas samakuychis. Chayqa manam hayk'aqpas qamkunata pantachinqachu, aswanpas llapa ñak'ariykunapi aparisunkichis. Suyaykuni qamkuna llapallaykichis cheqaq kaypi astawan astawan kallpachakunaykichista. Ama iskayrayaychischu, aswanqa ñanniykichita ñit'ispa Qhapaq Suyuman puriyichis.

Kaypi riy. Kaymi munasqayki qhawariyniykipaq.

—“Huk semana ñawpaqmi, qhipa sábado p'unchaypi, ancha allin yuyaychakuy huñunakuyta ruwarqayku. Wawqi Hewit Dead Rivermanta chaypi karqa. Payqa huk willakuywan hamurqa, nispas mana allinkunaq chinkachisqa kayninpas, wañusqakunaq puñuyninpas, wisq'asqa punku ukhupi kaj millay mana allin ruway kasqanta, huk warmi Jezebel sutiyuq, profetisa, yaykuchisqanrayku; paypas creeirqan ñoqa chay warmi Jezebel kasqayta.”—

¿Allinchu? Hermano Hewitqa nin Ellen Whiteqa Jezebel kasqanta, hinaspa payqa kimsa pantasqakunata yaykuchisqanta.

—Ñawpaq watakunapi wakin pantasqankunamanta payman willarirqayku, 1335 p'unchaykuna tukusqaña kasqanta, hinallataq achka pantasqankunamantapas. Chayqa ancha pisilla allinta ruraraqun. Paypa tutayayniynin tantakuy patapi musyasqa karqan, hinaspan chayta unayachirqan.—

Kunanqa, kayta qhawayta munayki. Kay párrafomanta ima nisqay kachkan, chayta qatiyta munayki, atinki chayqa.

Sichus adventismopi ukhupi kaqkunawan huk kuti kay pachapa tukukuyninpi pacha willakuykunata yapamanta churayta ruwasqaykikunaqa, kinsa cita-kunallatam hap'inku—ashkha cita-kunatam apaykachanku, ichaqa kinsa hatun cita-kunallatam aswan kallpawan hap'inku. Kayqa hukninmi; imaraykuchus chayman rispa ninqaku: “Ñawpaq pachapi wakin pantasqankunamanta payta willarqayku,” nispas; hinaspataq ninqaku, payqa “1335 p'unchawkuna tukusqaña kasqanta” nisqanmanta, chayqa huknin pantasqan kasqanta. ¿Rikunkichu imayna chay gramatikata pisilla q'iwiyta atinki: “Ñawpaq pachapi wakin pantasqankunamanta payta willarqayku”? Hinallataqmi payta willarqayku 1335 p'unchawkuna tukusqaña kasqanta; ichaqa pacha churayta yachachiqkuna ninqaku: ñawpaq pachapi wakin pantasqankunamanta payta willarqayku, hinaspa chay pantasqankunamanta hukninmi karqa qam yachachisqayki 1335 p'unchawkuna tukusqaña kasqanmanta, chayqa pantaymi nispas. Chay hinaqa, mayqinmantaqpas iskaymanmi q'iwiyta atinki.

Ñawpaq kuti Eugene Prewittwan uya uya tinkuspa churanakuyta ruwarqani Oklahoma llaqtapi, paymi rima Milleritakunapa Historianqa mana pacha tukukuypi yapamanta kutin chu kasqanta, chaymantaqa noqaqa Profeciapa Espiritu nisqapi iskay cita-kunata qonirqani.

Hinaspanmi: “Jeff, qam yachanki Ellen White mana allin allinta qillqaq kasqanta.”

Hinaspanirqani: «¿Imataq niyta munanki?»

Hinaspataqmi kay cita-man. Paymi nin kay cita qawachisqanta payqa mana allin yuyaywan qillqaq kasqanta; imaraykuchus pay yachan ñoqa yachasqayta, pacha churaykuna munaspaqa kay citata q’iwiyta atinkuman.

Kunanqa, Washita hina maypipas chay laya yachachiy atiyta hap’iptin, chaymi yachaqninkunata yachachin Ellen Whiteqa mana allin qillqaq kasqanta, huk imataq chayqa; ichaqa, kaypiqa payqa mana allin qillqaqchu?

—“Sientinmi huk simi nisqallatapas niyta. Jesuspa sutimpi sayarirqani, hinaspata phisqa minutokuna hina qhipaman tantanakuy tikrarirqan. Llapa runakuna chayta kikin ratollapi mallirqanku. Sapa uyakunapas k’anchaywan hunt’asqa karqan. Diospa qayllaynin chay cheqata hunt’arqan. Wawqi Hewit qonqoriykukuspa urmaykurqan, waqayta hinaspa mañakuyta qallarispas. Rikuylaman apasqa karqani, hinaspata achka imakunata rikurqani mana qillqayta atinaypaq. Chayqa Wawqi Hewitman ancha sinchita chayarqan. Paymi willakurqan chayqa Diosmanta kasqanta, hallp’a ñut’u ukhuman hina pisiyaykusqa karqan. Chay tantanakuyman pachaqa sapa kuti qillqashanña, kunanpas chay kikin mesamantapuni qillqashan llapa pantasqankunata, paypa yachachisqankunata saquespa. Ñoqaqa creeini Dios payta oqarichishasqanta, allinta rurayta atinman, Dios paywan llamk’aspa.”

Munatapas munakusqayta kuyay panay Gorhamman. Niwaychis kallpachakuspa kananpaq. Diosqa paywanmi kashan, manataqmi saquespaqchu. Munatapas munakusqayta qankunaman llapallaykichisman. Suyaykuni wawqikunaqa ama puñuysapa kayman churakunankupaqchu, aswanpas cheqaq kaypi interesakuspa, waqyasukasqankuta akllasqa kayninkutawan takyachinankupaq diligente kanankupaq. Qellqawaychis, chiqaptaq qellqawaychis, amataq noqa rurasqayhinachu ruraychischu. Kuyaykuykichis, llapallaykichista. Qellqawaychis. Manuscript Releases, volumen 16, 206–209. Paris, Maine llaqtamanta qellqasqa, noviembre 27, 1850.

Wawqe Panikuna, Ñañakuna, ¿ima historiapi kay qillqasqaqa kashan; maypitaq payqa kayta qillkarqan? Payqa kayta qillkarqan 1850 watapi, Wawqi Nicholspa wasinpi.

Kay pachapi, ¿imataq Señor ruwashan? Paymi qawarichin Pionerokunaqa allin qhawariyta hap’ishqankuta Daily nisqamanta, payqa chaywanmi tratakushan. Paymi nin: Cristopa Santuariopi ministerionqa Daily nisqapa llulla qhawariyninmi kan.

Kay historiapi, kay kikin historiapi—mana kay kikin historiapiña, manataq manañam kay wata llaqtapi, aswanpas kay wata killapi pay rikuykunata chaskishan hinaspa kay chiqaq yachachiyta sut’inchashan “Daily”-pa ñawpa pionerokunaqa sayayninmanta, nispa: taripay p’unchaypa qapariyninta qorqoqkunaqa “Daily”-manta allin qhawariyta charirqanku; hinaspa, chaylla párrafopi, nin: “Rikurqani 1843 Chart nisqaqa Señorpa makiwan kamachisqa kasqanta, mana tikrasqa kananpaq kasqanta, hinaspa taripay p’unchaypa qapariyninta qorqoqkunaqa ‘Daily’-manta allin qhawariyta charirqanku.”

¿Imatataqsa kay 1843 Chartpi “Daily”manta? Ninqa, chayqa AD508 watapi qichusqa karqan; hinaspataq 1335 wata qhipaman apan 1843 watakama, chay 1335qa ñawpaqpiña kasqantataq ninqa.

¿Imaynatichu yuyayta atinki, kikin killapi, kikin watapi, payqa Dead Rivermanta Hermano Hewitman nispá, chayqa manaraq hamunanpaq kasqanta?

Allinmi, kay pacha churqaqkuna, kay pacha churqaqkuna, hinallataq kay runakunaqa Paní White mana allin qillqaq kasqanta creenqaku. Historiaraqmi mana kayta sayachinchu.

Chaymi, munani qankuna rikunaykichikpaq, “Diario”-wan tupachisqa, Ellen White-pis 1335-ta allinta entiendirqan.

Ellen Whiteqa manam hukllataqmi mana “Daily” nisqapaq Paganismo kasqanman allinchasqan siellonta churaykurqanchu; payqa entienderqanmi chayqa qallarisqanman 1335 wata profeciata, 1843 watapi tukukuqta, hinaspataq chay sayayninta llapaqpa ñawpaqenpi amacharqan Dead Rivermanta Hermano Hewitpa contranpi. ¿Chayta rikunkichu?

Chay kikin killapiqa, payqa nishanmi Cristopa Santuarionpi ministerionnin, sapa punchaw kaqlla kasqan, yana tutayayta chaymanta pantasqata apamunllan nispá; chaymanta, qosannaqa, chay rikuyta kutichispa, chay yachachiyta Review and Heraldmanta hurqun.

Qankunapi qillqasqaykikuna ukhupi, maypichus “1850 Chart” nisqa nin, chaymi kaypi nishan. [1850 Chart nisqapi lluk’i ladomanta kimsakaq sutunpi qillqasqa qillqata riqsichispa, AD31 watapi chakatasqa Jesus qhepanta qelqasqa qillqaman.] Munarqani chayta qankunaq qillqasqaykikuna ukhupipas kananmanta.

Karupi Daniel 11:31 508

Hinaspanmi kaypi 1843 watapa Cuadropi [qhawachispa chawpi columnasman, AD31 watapi chakatasqa Jesuspa urayninpi]:

Qhipa p’unchaw llapa p’unchay sacrificiota qichusqa kaynin. Dan. 12:11, 12

Allinmi, kayqa iskay gráfico-kunakun.

Paní Whiteqa yacharqanmi kay runakuna allin qhawariyniyuq kasqankuta, hinaspataq yacharqanmi chayqa qallariychisqan 1335 watayuq willakuyta, chaymi tukuq 1843 watapi; hinaspataq yacharqanmi chayqa rikuchisqanta Paganu Kamachiyta qichusqa kasqanta 508 watapi.

Kay iskay qillqa rikch’achakunkunaman t’uqrisqaykikunawan uraypiqa huknin cita kan, Hermano Nicholspa pachasqanpi, hinaspan runakunata rimapayachin huk qillqa rikch’achakunkunata ama ruwanankupaq, paykunapa siq’ikuna satanikuk kasqanrayku; ichaqa, nisqanman hina, kay iskay Qillqa Rikch’achakunkunapi kaq siq’ikunaqa hanaq pacha kasqankuta. Payqa nin,

Rikurqani siq’i ruranapaq negocioqa llumpay pantasqa kasqanta. Chayqa Hermano Rhodesmanta qallarisqa qarqa, hinaspan Hermano Case qatiq kusqa. Qullqipa gastasqa kasharqa siq’ikuna ruranapaq hinaspa mana sumaqa, millay rikch’akuq llimphikunata ruraypa, angelkunatawan hatun

k'anchayniyuq Jesus-ta rikuchinapaq. Chay hina kaqkunata rikurqani Diospaq mana allin kasqanta. Rikurqanitaq Diosqa Hermano Nichols-pa chart nisqa publishment-ninpi kashasqanta.

¿Pitaq karqa kay 1850 watapi rurasqa Cartapa willakuyninpi? ¡Dios!

—“Rikurqani karqan” —imataq?— “kay siq'ichasqamanta Bibliapi huk willakuy profétikaw karqan, chay siq'ichasqa Diospa llaqtanpaq ruwasqa kaptinqa, hukpaq allin chayqa hukpaqpas allinmi, hinaspa huk runa mast'arisqa sayayniyuq musuq siq'ichasqa pintasqata munarqan chayqa, llapanku chayta kikillantataqmi munanku.”

Rikurqani huk mana samayuq, mana hawka, mana aswan hunt'asqa, mana añayniyuq sonqo karqa Wawqi Case ukhupi, hinaspa huk chart mast'aqta munarqa. Rikurqani kay pintasqa chartkunaqa mana allin ruwayniyuq kasqankuta tantanakuyki kaq runakunapaq. Chaymi huñunakuyki k'acha, qasilla, asipayman pushaq espíritu karqa.—

Kunanqa, kaymi chaymanta allinta yuyaymanaykichikta munasqay.

—«Diospa kamachisqan láminakuna allinta yuyayman chayasqanta rikurqani, mana ima sut'inchayniyuq kashaspapas.»—

“Qawarirqani siq'ikunaqa,” achkha rimaypi, “Diospa kamachisqan . . .” Mayqin siq'ikunataq, achkha rimaypi, Diospa kamachisqan karqan? Kay iskay Siq'ikuna [1843 watapa, 1850 watapa Siq'ikuna] Diospa kamachisqan karqan.

Kay ishkay siq'ikunaqa Habacuc 2 nisqapa hunt'akuyninmi kanku.

—“Angelkunaq siq'ikunapi rikuchisqankupiq kanmi huk k'anchayniyuq, munay, hanaq pacha hina kasqa. Yuyayqa mana yachayllapaq hina pusasqa kan Diosman hinaspa hanaq pachaman. Ichaqa wak siq'ikuna, wakichisqakunaqa, yuyayta millachin, hinaspa yuyayta aswan kay pachapi tiyachin mana hanaq pachapichu. Angelkunata rikuchiq imahina rikch'aykunaqa aswan supaykunaman rikch'akun hanaq pachapi kaq runakunamantaqa. Ñuqaqa rikurqani siq'ikunaqa p'unchawkuna hinaspa semanakuna tukuy Brother Casepa yuyayninta hap'irgasqanta, maypachachus payqa Diosmanta hanaq pacha yachayta mask'anman karqan, hinaspa Espíritu munay graciakunapi hinaspa cheqaq kaq yachaypi wiñanman karqan.”

Rikarqani, siwsi chartakunata llusqsimunankupaq usuchisqa qullqiqa, wawqekunapa ñawpaqenpi cheqaq kayta sut'ita churaypaq, tratadokunata, huknintaq qillqasqakunata llusqsimuyki gastasqa karqanman chayqa, ancha allinta ruwaspa almaskunatapas qispichinman karqan. Rikarqani charta ruwaq kay llamk'ayqa rupha onqoy hina mast'arikusqanta. Manuscript Releases, número 13, 359; 1853.

1290 y 1335 p'unchawkuna

Qatipam qamman qillqasqata apamuni Review and Herald nisqamanta, 1858 watapi enero killapa 28 punchawninmanta. Kayta qampa qillqaynikikunapi churashqaypa raykunqa kaymi: rikunki 1858 watapiray yachachishasqankuta, “Diario” nisqaqa Paganismo kasqanta. Qamqa kayta rikuchiy qillqayniyki charinki; 1850 watamanta pusaq wata qhipamanpas “Diario” nisqaqa

Paganismo kasqanta hinallataq entiendesqankum.

“Huk jatun proféticamente ancha kaq pacha, maypin Advent doctrina sayarqan, Daniel 12 nisqapi 1335 p’unchawkuna kanku, maywanmi 1290 p’unchawkuna chayhina sinchi t’inkisqa kanku. Kay iskay pachakunaqa kayhinam ñoqanchisman riqsichisqa kanku:”

—Chay p’unchawmanta sapa p’unchaw sacrificiota qichusqa kaptin, ch’usaqyachiq millay ruway sayarichisqa kaptinpas, waranqa iskay pachak isqun chunka p’unchawkuna kanqa. Kusisqañam chay suyaq runaqa, waranqa kimsa pachak phisqa chunka phisqayoq p’unchawkama chayaqqa. Qamri ichaqa, tukukuyninkama ñanniykita riway; samarikunki, p’unchawkunapa tukukuyninpiqa chaskisqayki rak’iykipi sayarinkitaqmi.— Daniel 12:11–13.

Chay hina tapukuykuna chaylla rikurimun: ¿atiyninchikchu ima ruwaykuna kasqanta willayta, maymantachus kay pacha-kamaykuna yupasqa kanankupaq qallarinan; hinaspataq chay hina kaptin, ¿atiyninchikchu hayk’aq kasqanta willayta? Ñawpaqta tapukusun: ¿Imataq chay “sapa p’unchay” (sacrificio), hinaspataq ima-taq chay “ch’usaqyachiq millay ruway”? Qhawarisqa kanqa “sacrificio” simi cursiva nisqapi kasqanta: chayqa hunt’asqa simi kasqanta reqsichin. Chay hinallataq qhawarisqa kanqa Daniel qillqapi wakin kutikuna chay simi rikurimusqankupi, nispa, 11:31 hinaspa 8:11–13 t’aqakuna. Kay qhipa t’aqaman pisilla kutirisun. 13 versículopi qhawarisqa kanqa iskay ch’usaqyachiykuna rikuchisqa kasqanta: sapa p’unchay (ch’usaqyachiy), hinaspa ch’usaqyachiypa huchallikuynin. Kay cheqaq kaytaqa Josiah Litch sutiyuq ancha sut’ita rimarin, chayrayku aswan allinman mana chayayta atisunmanchu rimayninta citarispá:

—Sapa p’unchaw lurasqa sacrificiotaq kunan qillqasqa qillqapa ñawiriyayninmi; ichaqa originalpiqa manam imapas chayhina sacrificio tarikunchu. Kaytaqa llapallanmi riqsunku hinaspa chaskinku. Chayqa huk glossam utaq tikraqkunaq churasqan yuyaychasqanmi. Cheqaq ñawiriyqa kayhinam: “sapa p’unchawpas ch’usaqyachiq hucha pasaywan”; sapa p’unchawpas hucha pasaypas “hinaspa” nisqawan tinkisqa, ch’usaqyachiq sapa p’unchaw hinaspa ch’usaqyachiq hucha pasay. Iskaymi ch’usaqyachiq atiykuna karqanku, Santuariota hinaspa ejercitota ch’usaqyachinankupaq.

Kaymantaqaqa sut’ita rikurinqa, —sapa p’unchaw, nisqaqa mana ima hinañachu judíokunapa yupaychayninman riqsichikunman, imaraykuchus chaymanmi ñawpaq, aswan mast’arikusqa yuyay hina churakusqa karqan; kaytataq aswanraq sut’ichin kay yuyayman hina qhawarispá: kay pacha tupuynikuna, chiqpipuni icha unanchasqa hina hap’isqa kaptinku, kay yupaychayta qichusqanmanta pacha yupaspaqa, mana ima willakuypaq hina reqsisqa ruwaymanpas chayachiwanchu.

“Punllaq rurayqa, chaymanta millay aswanqa, ishka ch’usaqyachiq atiykunam kan, iglesiata ñak’arichinankupaq: atinchu yachayta ima atiykuna chaykuna kasqanta? Kaymanta hukllata ruwayku William Millerpa yuyayman haykunapaq hap’isqaq razonaymanta, paywan kуска kikillan tukuyta chayanapaq. Paymi nin:”

—Ñawpaqman ñawirqani, hinaspa mana tarirqanichu huk kaqta maypichus “sapa p’unchaw kaq” nisqa rikurinqa, Danielpi sapallanpi. Chaymantam [huk simikunata mask’anapaq qillqawan yanapasqa] chaywan tinkisqa simikunata hap’irqani: —qichuy; —payqa qichunqa

sapa p'unchaw kaqta'; —sapa p'unchaw kaq qichusqa kananmanta pacha'; hukkunapas. Ñawirqallaranim, hinaspa yuyarirqani mana ima k'anchaytapas qillqamantachu tarisqa nispa. Qhipamanmi chayarqani 2 Tesalonicenses 2:7, 8-man: —Mana allin kaypa pakasqa imayna kasqanqa ñanmi llamk'achkanña; ichaqa kunan hark'aq kaqla hark'anqa, ñanmanta qichusqa kanankama, chaymantataqmi chay mana allin runa rikuchisqa kanqa.' hukkunapas. Chay qillqaman chayaspaga, ay, hayk'aq sut'i, hayk'aq sumaqmi cheqaq kay rikurirqan! Chaypin kachkan! Chaymi “sapa p'unchaw kaq” nisqa! Ari, kunanqa, imatataq Pablo nin “kunan hark'aq kaq” utaq “hark'achiq kaq” nispa? “Huchayoq Runa” nisqawan, “mana allin kaq” nisqawanqa Papismom sutinchasqa kachkan. Ari, imataq Papismo rikurichisqa kananpaq hark'achkan? Paganismom. Chhaynaqa, “sapa p'unchaw kaq” nisqaqa Paganismom kanan.

Daniel 8 qillqapi rikuchiwanichikmi, huch'uy waqraqa, chay cabra, ichaqa griego qhapaq suyuq rantinpi hamuq, “sapa p'unchaw” nisqata qichun; hinaspataqmi Alejandroq qhapaq suyun t'aqasqa kasqan qhepaman, 2300 p'unchawkuna tukukuyninpi Santuario pichasqa kanan kama, rikuchisqa qatiq atiyinikuna ukhupi hukllam kan. Kay huch'uy waqrataqa maypi churasqa kananman hina ñawpaqpi rikuchirqanchik Roma kasqanta, hukllachasqa huk kaq hina, Danielpa huk rikch'aykunaq tawa kaq qhapaq suyunman tupaq. Kunanqa cheqaqmi, Romanokunaq atiyinpi huk tikray kasqanta: paganismomanta papadoman. Paganismoqa, Asiria reykunaq p'unchawninkumanta poperíaman tikrasqa kanan pachakama, “sapa p'unchaw” kasqa, ichaqa Profesor Whiting nisqanman hina, “mana tukukuq” ch'usaqyachiy, maywan Satanás Jehovápa causanman sayarqa. Sacerdotenkunapi, altarninkunapi, sacrificioninkunapipas, Jehovaq yupaychayninpa levítico nisqa rikch'ayninwan rikch'akuqmi karqa; ichaqa levítico yupaychayqa cristiano yupaychayman qusqan chayqa, Satanásqa, llamk'ayta allinta hark'anampaq, kikintaq hark'ay rikch'ayninta tikranan karqa; chayraykun paganismoq templonkunan, altarninkunan, estatuankunanpas papadoq runakunaq Diosta phiñachiq rimayninkunaman bautizasqa kanku.

“Ichaqa sapa p'unchay rurasqa, paganismom, profecíapi nisqa kasqanman hina, huq santuariota qhawachisqa, hinaspa santuariunpa lugarñin urmachisqa kanan karqa. Santuariom ídolkunawan hinaspa gentilismo wan achka kutipi tinkisqa kasqanta, chaypaq yupaychana hinaspa adoraciónpa lugarñin hina, qatiq Qelqakunam sut'inchanku: Isaías 16:12; Amós 7:9, 13, margin. Ezequiel 28:18. Daniel 8 nisqapi sapa p'unchaypa santuariunmantaqa, Apolos Hale-manta kay qatiqta qusqayku:”

—¿Imataq niyta munan paganispa “santuarion” nisqanta? Paganismoqa, hinallataq tukuy rikch'aq pantasqakunaqa, santuarionkutaq kanmi, cheqaq kay hina. Chaykunaqa templokunam utaq pakakunaq wasinkunam, paykunaq servicionman sapaqchasqa. Chayrayku, paganispa huk sapaq, reqsisqa templo-manta kaypi rimakusqan kasqan yuyayman hamun. ¿Mayqintaq chay achka hatun reqsisqa templonkuna-manta kanman? Clásico arquitecturapa aswan sumaq, ancha hatun rikch'aynin huknin sutichasqa Pantheon nisqawan. Sutinqa niyta munan “tukuy dioskunapa templo utaq pakana wasi” nisqanta. Maypi kashanqa Roma llaqtapin.† Romakunaq atipasqan nacionkunapa ídolonkunaqa kay templopa wakinkuna niche nisqapi utaq rakisqa t'aqapi yupaychasqa churakusqa karqan, achka kutipitataq kikinkupis Romakuna yupaychaypaq tukururqanku. ¿Atisunmanchu huk paganispa templo-ta tariyta, paypa “santuarion” nisqaman aswan allinta, aswan kallpawan rikuchiqa?

Kunan p'unchaykama yachasqanchikrayku sapa p'unchay nisqaqa Paganismom kasqanta, ch'inyaypa huchallikuyninta, icha —“ch'inyayta ruwaq millay abominación” nisqaqa Papacy kasqanta, hinaspa Paganismopa sapaq yupaychana wasiqa Pantheon kasqanta, hinaspa chaypaq —“maypi kashan” nisqaqa Roma kasqanta, astawanraq tapukusun.

“1. ¿Paganismorachu Romapa llaqta kamachiq atipayninwanraqchu ‘qichusqa’ karqan? Kay qatiq rimayqa, iglesiapaqpas hinallataq pachapaqpas allin reqsisqa, ancha importante historiapi huk chiqaqmanta willakuy, ñuqayku yuyayku, profeciata kutichin. Constantino, ñawpaq cristiano emperadormanta rimarin, hinaspa nin:

—Gobiernonpa ñawpaq ruwayninmi karqa huk kamachiy qillqata llapa imperyupi apachiy, runankunata Cristiano iñiymán hap'ipakuyta kallpachispa.

“2. ¿Acaso fue Roma la ciudad o lugar de su santuario, (el Panteón,) derribado por la autoridad del Estado? El siguiente extracto responde:”

—Constantinopa qhepa atipaq wañuyninmi imperiopa samayninta takyarqan. Romaqa huk kutimantaqa mana pipas sasachayta atisqan nacionkunapa reina nisqa karqan. Ichaqa chay hatunchasqa, llihipisqa horapiqa, urmaypa qaq patamanmi oqarisqa karqan. Qhipa puriyninga uraymanmi kanan karqan, mana kutiriy atina. Gobiernopa Constantinoplaman tikrasqanqa kunankamapas historiadora pantachinraqmi. Chayqa huk ruwaymi karqan, romano yuyaypa ñawpaq, yupaychasqa prejuiciokunapa llapan puriyninman chiqap contrapi. Mana lujurioso asiáticopachu karqan, inti lloqsi suyu costumbrekunaman, klimakunamanpas qonqor kosisqa; aswanpas fierro jina atipaqmi karqan, inti yaykuy suyumanta paqarisqa, romano runakuna hinallataq orientalkunapa kawsay ruwasqankunata pisipaq qhawaq; huk allin yachaq político ruwaymi karqan, chaywanpas sut'ita rikukuq hinantinpi mana yuyaysapa políticomi karqan. Chaywanpas Constantinoqa Romatam saqirqan, Cesar-kunapa hatun pukara tiyananta, Traciapa mana reqsisqa k'uchunrayku; kallpasapa, munayniyoq kawsayninpa puchuqninmantaqa iskay sasachakuy llamk'aypim tukuyta gatarqun: huk colonia-ta imperionpa capitalninman oqarichiy, capitaltataq colonia-pa pisi yupaychayniyoq, p'enqaychasqa kallpayoq kasqanman urmachiy.*

Kay qillqakuy, historiadorpa qillqanmantam, ancha sut'illam, mana imapas rimaywan sut'inchayta munananchu. “Paypa santuarionpa kawsana chiqnin urmachisqa karqan,” nispa willakun profecía; chay hina kaqkuna sut'inchasqa kasqanmanta qhepamanqa, pisi imallatapas pantayta mana munaspa profeciakunata hamut'aqkunapas, kayman churanankupaqa hunt'asqa kasqankuta yachananku tiyan.

“Wiñay sapa p'unchaw apaqasqa kananmanta, ch'usaqyachiq millay kaq churakusqa kananmanta pacha, waranqa iskay pachak isqun chunka p'unchawkuna kanqa. Kosisqa kachun suyaq, waranqa kimsa pachak pisqa chunka pichqa p'unchawkama chayaq. Ñawpaqninchikpi kaq chiqaqkuna hina, wiñay sapa p'unchaw nisqaqa paganisumu kasqanta, ch'usaqyachiq millay kaqqa Papakuna kamachiy kasqanta, roma kamachiypi ñawpaq kaqmanta qhipa kaqman huk tikray kasqanta, hinallataq Estado-pa atiyinwan chay tikray ruwakusqanta yachaspa, kay profecía hunt'akunanpaq mayqan pachapi kay hina pasasqanta aswan tapuyllam kan; imaraykuchus, chayta sut'inchaspaqa, ñawpaq qallariyta tarisun, maymantachus kay qillqasqanchikpi kaq profecía pacha yupaykuna

yupasqa kanan. Chayrayku,”

“3. ¿Imayna p’unchaypi kasqa willakuy profeciapi nisqanmanta hunt’akurqa? Qhawarisqa kachun, tapuyqa manam kaychu: hayk’aqtaq santoskunata Papadopa makinman qoykusqaku; aswanqa hayk’aqmi religiónpa tikrasqan, Paganismomanta Papadoman, chay hina rurakusqa karqa, qhepa kaqta naciónpa religiónninman tukuchispa, hinaspa chayta wakichisqa kachkananpaq llank’ayñinta qallarinanpaq. Kayqa, llapa hatun tikraykunahin, manam huk ratullapa rurasqanchu karqa. Qallariynin ruwayninkunaqa ñawpaqmantapacha rikurirqa. Pablo nisqa, paypa p’unchayninpiipas mana allin kaypa pakasqa misterion, Huchapa Runan, ‘ch’inyayta apaq millay mana allin ruway,’ ñataqña llamk’achkarqa. Hinaspa kay Escrituraq k’anchayninpiqa Señorninchispa siminkunata entiendenanchis tiyan, Mathew 24:15 pi, ch’inyaypa millay mana allin ruwaymanta nisqanpi, maypichus sut’ita Daniel 9:27 manaraq rikuchin. Imaraykuchus, Jerusalén llaqtata Romanokuna 70 watapi chinkachiptinku, paganismomanqa manaraq Papado randinchu yaykurqa; ichaqa entiendenchismi chay atiyqa chaypacha rikurisqa, sutipiwán formapiwán pisillata tikrasqa kachkaspa, kikin atiy kasqanta, mayqinchus ch’inyayta apaq millay mana allin ruway hina, santoskunata ñak’arichinqa hinaspa Ancha Hanaq Diospa Iglesiasanta ch’usaqyachinqa.”

Clovis, Francia nacionpa reyyinnin tikrasqan pachakama, chayqa 496 watapi karqa, francekuna hinallataq huk law Romapa inti hayk’ayninpi llaqtakunaqa pagano runakuna kasharqanku; ichaqa chaymanta qhipaman, idolokunata Cristoman tikranankupaq rurasqankuq kallpachakuyninkuqa ancha hatun allin rurayninwan tukukurqa. Nisqankuqa, Clovispa tikrasqanmi qallarinnanman churarqa france monarcata “Aswan Cristiano Majestad” nisqawan, hinallataq “Iglesia Kuraq Churin” nisqawan rimarinapaq costumbreta.+ Chay pacha ukhupi hinallataq A.D. 508 watakama, “alianzakuna,” “capitulacionkuna,” hinaspa atipanakuykunawan, “Avborici,” “inti hayk’ayninpi Romanokunapa guarnicionninkuna,” Breña, Burgundiokuna, hinaspa Visigotakunaqa uraychasqa kasqanku.’++

—Roma qhapaq suyup occidentalis nisqapi hucha yupaychayqa, mana iskayrayakuqtaq cristianokuna iñiyinpa ñawpaqman puriyininta qhiparachirqa, aswanraq chay nacionkunapi sasachakusqa kaptin, Inglaterra llaqtapa hina, chay sallqa ayllu panakakuna yaykuykunawan pichqasqa kasqankurayku, paykunapa ñawpaqmantapacha runa-ruray wakakunata yupaychaqkuna karqanku; ichaqa kunanmantapacha manañam atiyuqñachu karqa, munayniyuq chayqa kaspapas, Católica iñiyininta ñit’iyta, utaq Roma Pontíficepa mast’ariyninkunata hark’ayta.

Chaymanta pacha, Papa kamachiqa millay millakuynin atipaqmi karqa, paganisimo nisqaman hina qhawasqa kaspas. Qhipa maqanakuykunapa huk cristiano sectakuna wanmi karqa, paykunapa sapa kuti heretikokunata hina tratakusqa; hinallataq principikuna wan, paykunapa sapa kuti Cristocuerponpa hatun sayasqanta t’aqaqkuna utaq contraqkuna hina tratakusqa karqa. Europapa reqsisqa atiyinkunapa paganismoman k’askasqa kayninkuta saqirqanku, ichaqa chaywanqa huk rikch’aypi millay millakuyninkunata wiñachinallapaqmi; imaraykuchus paganismopaqqa bautizasqa kaylla pisi karqa, católico yuyaypi cristianochoyapaq tukunanpaq; hinaspa pusaq ministranpa interesninkuna utaq phiñakuyin mañakusqa hina kaptin, paykunapa imankunapas, tronuyinkunapas,—ichapas kawsayninkupas,—altar pataman churaykukusqa kanan karqa. SS

"* Exposición Profética, Volumen 1, 127.

+ Goodrichpa Lliwpaq Hist. nisqanpi, hinaspa Gutheriepa Geog. nisqanpi.

+ Mosheim Historia Cristiana, Tomo 1, 132, 133.

Inglaterrapi, Arturo, ñawpaq kaq Cristiano rey, pagano yupaychaypa tullurunkuna hawapi cristiano yupaychayta sayarichirqa.* Rapin, paypa willakuyninpi pacha-kamachiy pisi pantaywan aswan chiqap kasqanta nispan, ninmi payqa 508 watapi Britaniapa sapa kamachiqninpaq akllasqa kasqanta. Libro 2, 129.

“¿Ima kasqanmi kay pachapi Roma Qhaway Sillqapa xalín? —Symmachusqa Papam karqa 498 utaq 499 watamanta 514 watakama. Paypa pontificadunqa reqsisqa karqa kay musuqcha, admirakuypaq kaq circunstanciakunawanpas eventokunawanpas:”

“1. Pay —runakunapa yupaychaymanta lloqsirqa, ‘Roma iglesiaman’ haykuspan.”

“2. Payqa rirqinmanmi Papal tiyanaman chayarqa, atipaq masinwan yawarkama maqanakuspa. Du Pin.”

“3. San Pedro-pa rantin hamuq hina yupaychasqa kasqanrayku.”

“4. Emperador Anastasio-pa excomuniónninwan.”+

“—Mayk’aqtaqmi,” nispa nin Mosheim, “wakinkunapa yuyayninkuna Romanapa Pontíficekunapa kamachiq hina munasqankuqa allinpaq karqa, chaytaqa sasachakuyninnaqmi yuyayman apamuyta atisun, Ennodiuspa huk rimariyninmanta; payqa Symmachuspa chay mana allin sutiuyuq, llulla hatunchaywan yupaychaq runan karqa, mayqinchus iskayrayasqa fama yuq prelado karqa. Kay parasitico panegiristaqa, huk mana allin nisqankunawan kуска, sayarichirqa Pontíficeqa Diospa rantinpi juez hina churashqa kasqanta, chay may qhisqichisqa kananpaqmi aswan Hanaq Diospa Vicegerente hina hunt’arqa.”++

“Occidentepi causa católica-man hap’iskasqa kallpawan, kay atipanakunawan, hinaspa Roma Sede-manta vicariokunap yanapayninwan, huk agentekunawanpas, Constantinopla llaqtapi partido papalqa churakusqa karqanku—Roma llaqtapi kamachiqninkupaq sut’i awqanata qallarichinankupaq allin sayaypi. Wata 508-pi, fanatismopa hinaspa guerra civilpa muyu wayra-niraj maqanakuyqa ninawan yawarwan intiru purirqa inti lloqsimuynin capital orientalpa callenkunapi.”

Gibbonqa, wata 508–514 nisqakunapi, Constantinopla llaqtapi ch’aqwaykunamanta rimaripa, nin—Emperadorpa estatua-kunan p’akirisqa karqa, paypa kikin runa kaynintaq huk suyu llaqtachapi pakasqa karqa, kimsa p’unchaw tukukuyninpi chayraqmi runankunapa kuyapayakuyninta mañakuyta atirqa. [Papakaymi atipachkan.] Diademan mana churakusqa, mañakuqpa sayayninpi, Anastasioqa circoq tiyananpi rikurirqa. Católico-kunaqa, ñawpaqninpi, chiqap Trisagionta willarirqanku; willakuqpa siminwan qaparipa sut’inchasqa qori p’achanta saqiyta munasqanmanta kusikurqanku; uyariqkutaq karqanku chay yuyachikuyta, llapankuna mana kamachiyta atispaqa, ñawpaqta huk qhapaq kamachiq akllaypi acuerdota ruwanankupaq;

hinaspataq chaskirqanku iskay mana munasqa ministrokunapa yawarninta, paykunapa apuynin mana iskayrayaspa leonkunaman huchachisqan. Kay phiñasqa ichaq pisi unaylla kaq hatarikuynikuna kallpachakusqa karqanku Vitalianopa allin llusqisqanwan; payqa Hunos hinaspa Búlgaros soldadonkuna ndinwan, aswan achka idolatra runakuna kashaqtin, Católico iñiyqoqpa amachaqninmi nisqa karqan. Kay yupaychasqa hatarikuypi Tracia suyuta runannaqta saqirqan, Constantinopla muyurirqan, soqta chunka phisqa waranqa cristiano masinkunata tukuchirqan, obispokunata kutichimuyta, Papapa sunquchasqa kayninta, hinaspa Calcedonia tantanakuyta sayachiyta chaskinankama; chayqa ortodoxo rimanakuy karqan, wañuyninman qayllayasqa Anastasius mana munasqallawan firmarisqan, Justinianopa tiónmi astawan chiqapta hunt'arqan. Chhaynataqmi karqan ñawpaq kaq religioso awqanakuykunapa tukukuynin, chaykunaqa hawkapa Diospa sutimpi, hinaspa paypa yachachiqnin-kunawan maqanakusqa karqan. SS

Appollos Hale-pa qelqasqan kay pisikaq willakuywanmi kay punkupi testimoniota wichqayku: —Kunanqa qayaniku kay pacha Gamalielninkunata ñuqanchikwan kуска huk sayaypi churanankupaq paganismopa Santuarionpa cheqanpi (qhepamanqa “San Pedro-pa herencian” nispa mañakusqa) watapi 508. Qhawarikuqmi huk aswan pisilla wata qhipaman, chay chinchay llaqtakunamanta mana allin rurayniyuq barbarokunapa sinchi paganismonqa uraykamushan sutipi cristiano nisqa Imperio Romano Occidentalman—llapallanpi atipashan—hinaspa atipayninkunaqa llapallanpim aswan salvaje ñak'ariywan reqsichisqa kashan. . . . Imperioqa urman hinaspa chullunkunaman p'akikun. Sapa sapallanmanta kay p'akikunaq apuqninkuna hinaspa kamachiqninkunaqa paganismonta saqinku hinaspa cristiana iñiyta sutichakunku. Religión nisqapiqa atipaqkunaqa atipasqakunamanmi qunquriykushan. Ichaga paganismoqa manaraqmi atipayninta saqinchu. Hark'aqninkunamanta hukqa sinchi, mana kuyapayakuq, allin atipaqmi kashan. (Clovis.) Ichaga mana unaymantachu paypas musuq iñiypa atiyin ñawpaqman qunquriykun hinaspa chaypa waqaychaqninta tukapun. Payqaraqmi atipashan, ichaga héroe hina, atipaq hina, chayamunmi aswan hanaq puntanman kay ñuqanchik sayasqanchik cheqapi, A.D. 508.

—Chay watapi utaq chay wataman qayllapi, urmasqa qhapaq suyup qhipa hatun rak'iyñinqa llapaqpa ñawpaqenpi, hinaspa atipaq “monarca”npa coronasqa kayninwanmi, cristianochasqa karqa.

—Kay pachaqanapi tiyasqanchik pontíficeqa musuqmanta kutiq pagano runam. Payta tiyananman churaq yawar hina ch'aqwayqa huk arriano reypa chawpichakuyninwanmi allinchakusqa karqa. Payman k'umuykunku, rimaripa napaykunku ima hina kay pachapi Diospa rantinpi kasqanta. Senadoqa chayhina paypa atiyin uranpi kashan, Romaq Sedeq allin kayninkuna chayta mañakusqanmanta sospechayuq kaspaga, emperadortapas iglesiamanta qarqonkum. . . . 508 watapi minaga Illa lloqsichisqa kashan Antisuyu Imperiopa trono uranpi. Chaymanta paqarimuq ch'aqwakuyta, pantasqakuy paqarichisqan tinkuykunapa ruwasqanmi cheqaq kamachiqninpa p'enqachisqa kaynin. Kunanqa tapukuyqa kaymi: ima pachapitaq paganismoqa chayhina ñit'isqa karqa, rantinpaq, qhipan hamuq papal millay abominaciónman qichasqa kanampaq? Hayk'aqtaq kay abominaciónqa churakusqa karqa, mana yupaychasqa rimaykunapa, yawarpaq puriyta qallarinanpaq? Paganismopa rantinpi “churasqa” utaq “sayarichisqa” kasqanmanta, 508 watamanta huk fechakuna kanchu? Sichus chay pakasqa layqaq warmiqa manaraq llapa víctimankunata

atiyininman apanichu, chayqa ñam sayaykunanta hap'isqaña, wakinkunaqa ñam chay suyayninpa layqayninman urmaykusqaña.

Waqinkunataq qhepamanta atipachisqaña kanku,—“kamachiqkuna, llaqtakuna, achka runakuna, nacionkuna, rimaykunapas,” nisqakunaqa chay musphachiq atipaynin uraman apasqa kanku, mayqinchus paykunata wakichin, chaypacha hina—“Jesús-pa testigokunapa yawarninwan machasqa” kashaspapas,—“Diosman servichkasqankuta yuyarinankupaq,” hinaspa sapaqlla hanaq pacha munasqan kasqankuta umallikunankupaq; chaykamaqa infiernopa condenasqanpaq aswan facil, aswan qhapaq hap'isqa mikhuyninman tukuspa.*

“P'unchayta charinchik. ‘sapa p'unchay’ nisqaqa qichusqa karqa, hinaspa ch'inyayta rurachiq millay millay abominación nisqapas 508 watapi sayachisqa karqa. Kay puntomanta pacha yupaspa, 1290 p'unchaykuna utaq watakunaqa 1798 watapi tukunku, maypichus, ña qhawachisqa kasqan hina, Papaq llaqtayuq atiyininqa Buonapartepa makinqa oqarisqa karqa. 1335 p'unchaykunaqa chayasunchik chay ruwaymanta kay ladoqpi 45 hunt'asqa watakunaman.”

“Ichaqa wakinkuna ninqankuman: Imaynaqtataq qankuna ruwankichik pacha-kamaykuna ñawpaq pacha-pi tukukunanta? ¿Manachu qillqasqa kashan Daniel samananpaq hinaspa paypa chaskisqanpi sayarinanpaq p'unchaykunapa tukukuyninpi? Ari, cheqaqmi; hinaspa ñuqayku chayta creeniku. Ichaqa, ¿imatataq Danielpaq kanman paypa chaskisqanpi sayariy? Kay yuyayqa qhawasqa kanqa mayk'aq pacha pasasqanmanta sut'inchayman chayaspa, hinaspa imakunachus p'unchaykunapa tukukuyninpi cheqaqtapuni pasaqkuna karqan chaykunata qhawaykuspa. Chaykamataq kaypi anclata wikch'umuyku huk semana kama.” Review and Herald, January 28, 1858.

Prescottwan Daniellswan pantasqankuna, chaymanta peligrokuna; llaqtakuna llamk'anapaq kashaqkuna He visto la obra de Dios en la tierra como una viña muy floreciente y bien cuidada. Ha habido muchas dificultades que enfrentar. Ha habido asuntos serios a considerar. Hay lugares que el Señor ha indicado que deben recibir atención especial. Las ciudades han sido presentadas ante mí una y otra vez. Hay una obra grande y solemne que debe hacerse en ellas. Deben abrirse centros de influencia. Deben establecerse instituciones en diferentes lugares. Deben entrar hombres y mujeres consagrados a trabajar con humildad, con sabiduría y con tacto. Hay muchos que deben ser alcanzados. Hay muchos que no conocen la verdad. Hay muchos que están en las tinieblas del error. Hay muchos que necesitan oír el mensaje para este tiempo. Dios quiere que su pueblo se despierte. Quiere que haya una obra decidida. Quiere que se hagan planes sabios y que se los lleve a cabo con diligencia. Quiere que se ejerza fe. Quiere que no haya demora. El tiempo es corto. La noche viene, cuando nadie puede trabajar. Ha de realizarse una obra en las grandes ciudades. En muchas de ellas la maldad ha llegado a ser grande. En ellas Satanás está obrando con poder para confundir, engañar y destruir. Pero aun allí hay almas por quienes Cristo murió. Aun allí el Señor tiene sus testigos. Aun allí debe proclamarse el último mensaje de misericordia. Ha habido hombres en puestos de responsabilidad que no han discernido el deber de la hora. Han sido lentos para comprender la importancia de la obra en las ciudades. Han estado en peligro de seguir sus propios planes y de no someterse plenamente a la dirección del Espíritu de Dios. Algunos han confiado demasiado en el juicio humano. Algunos han dependido demasiado de la influencia de

ciertos hombres. Algunos han corrido el peligro de exaltar instrumentos humanos. Esto no debe ser. Ningún hombre debe ocupar el lugar que pertenece a Dios. Ninguna voz humana debe ser obedecida sin que antes se haya buscado el consejo del Señor. Los hombres no deben entretener su propia sabiduría con la obra sagrada de Dios de una manera que oscurezca Su voluntad. El Señor no permitirá que continúe una obra en la que el yo se mezcle con los principios santos. Él llama a una reforma. Llama a una humillación profunda del corazón. Llama a la renuncia de toda ambición egoísta. Llama a la obediencia sencilla y completa. Llama a una consagración que no se reserve nada. Si se escucha Su voz, Él dirigirá. Si se confía plenamente en Él, Él abrirá el camino. Si se le permite obrar, Él mostrará qué debe hacerse y dónde debe hacerse. Él levantará a hombres para responder al llamado. Él preparará obreros para entrar en lugares difíciles. Él irá delante de ellos si andan en temor y dependencia de Él. Las ciudades deben ser trabajadas. Deben ser advertidas. Deben ser invitadas. Debe hacerse obra médico-misionera. Debe acompañar al mensaje la enseñanza de la Palabra. Debe manifestarse el amor de Cristo en ministerio desinteresado. No bastan los sermones. No basta una teoría correcta. Debe verse una piedad viva. Debe revelarse una fe que obre por amor y purifique el alma. Debe mantenerse en alto el estandarte de la verdad con firmeza, y sin embargo el trabajo debe hacerse con ternura, paciencia y perseverancia. Que nadie piense que puede moldear la obra según sus propias ideas sin consultar al gran Director. Que nadie suponga que su experiencia pasada basta para cada nueva emergencia. El Señor tiene luz para su pueblo. Tiene métodos que no siempre coinciden con los planes de los hombres. Tiene obreros a quienes Él mismo enseñará. Tiene caminos que parecerán extraños a la sabiduría humana, pero que llevarán la señal de Su providencia. Bienaventurados son los que aprenden a seguir donde Él guía. No se deje sin trabajar ni una ciudad importante. No se postergue la obra por falta de fe. No se permita que el desánimo prevalezca por causa de la oposición o de la escasez de recursos. Aquel que ha dado la comisión proporcionará también ayuda para su cumplimiento. El mensaje ha de avanzar. La amonestación ha de darse. La invitación ha de extenderse. La verdad presente ha de llevarse a los de cerca y a los de lejos. Y todo ha de hacerse de tal modo que Dios sea honrado y que ningún ser humano reciba la gloria que pertenece sólo a Él.

(A. G. Daniellsqa 1901 watapi Akllanakuy Hatun Tantanakuypa umalliqninman akllakurqan. Kayqa rikuchin kay qillqasqa 1910 watapi qillqasqa kasqanta, chay pacha Señora White ancha llakikusharqan Daniellsqa llaqtakunata mana yuyarisqanrayku hinaspas “Diario” nisqapa muyuriyninpi chakrusqa kasqanrayku.)

Kunan p’unchaykunaqa, Steve Wohlberg nisqa rimarqan payqa mana kasqanmi ima suyunchaytapas hap’inanpaq “Diario” nisqapi, imaraykuchus Ellen Whiteqa hayk’aqpas mana kasqachu ima suyunchaytapas “Diario” nisqapi; chaymi, sicha profetisapaq allin karqan chay suyunchayta hap’inanpaq, paypaqpas allinmi chay hinallataq hap’inanpaq.

Arí, Ellen Whiteqa cheqaqmi huk yuyayniyoq karqa “Daily” nisqamanta. Payqa nirqanmi Milleriteskuna allin qhawariyta hap’irqaku chaymanta, hinaspataq entienderqanmi chayqa Paganism kasqanta. Payqa entienderqanmi imaynam Paganism qichusqa kasqanpacha, 1335 qallarin; hinaspataq entienderqanmi chaymanta huk qhawariykunaqa yanayakuyllata, pantasqa ch’akiytawan paqarichisqankuta.

Hinaspa 1850 watapi historiapi sut'inchayta atinki cheqaqtapuni sapallamanta qhespisqa hina tutayayta chhaqwaytawan apamurqa nisqaqa Crosierpa yuyayninmi, sapa p'unchay nisqaqa Cristopa Santuariopi ministerionta rikuchisqa nispan; chayrayku, payqa entiendenqanmi ima kasqanta sapa p'unchay nisqaqa, manam imaña kasqallantachu, aswanpas imata rikuchisqantapas, imaraykuchus chay sayaymanta llusqispaqa tutayman chhaqwaymanpas yatkunkiman.

Ichaga, 1910 watapiqa, Ellen Whiteqa k'amiykurqanmi Conferencia Generalpa Presidententa hinallataq W. W. Prescottta, kay kikin qhawariyta Crosierpa nisqa hina ñawirichisqankurayku.

Manam historiadorpas manam imatapas ninqachu Prescott, Willie White, hinaspa A. G. Daniells, sapa kutin "the Daily" nisqata tanqhaspaqa, "the Daily" nisqaqa Cristopa Santuariopi ministerionta rikuchisqa yuyayta tanqhasqankuta. Llapa runakuna chayta yachanku.

Ichaga, kaypi kachkan qamman lliw artikulun Manuscript Releases, volumen 20 nisqamanta.

¿Hayk'aqtaq kayqa llusqisqa karqan? Allin, 1988 watapi llusqisqa karqan; chayrayku, 1988 watapi Adventismo yachakunapaq qhawaykuspa unanchanankupaq tarikusqa kashan.

¿Hayk'aqmi Willie White, Prescott, hinaspa Daniells, Adventismopi "Diaria" nisqamanta llulla qhawariyta sayarichirqanku? 1919 watamanta 1931 watakamaqa chay llamk'ayta hunt'arqanku. 1931 watakamaqa, saqepuyña!! Adventismoqa yachachinqa "Diaria" nisqaqa Cristoq Santuarionpi ministerionninmanta kasqanta, imaraykuchus qellqasqa Qelqekunapa qhawariyninta chaskirqanku, mayqenchus apostata protestantismomanta hinaspa catolicismomanta hamun. Chaymanta ñawpaqmanqa, "Diaria" nisqaqa Cristoq Santuarionpi ministerionninwan reqsichisqa kachkan.

Ay, wakin simi kanku kachkan kayta contraqkuna, allinta yachakuna kaspankupas, ichaga chay p'unchawmanta pacha llapa imapas tukuy hinantinpi hukman kutirisqa.

Hinaspanqa 1988 watapi, Ellen White Estateqa ñoqaykuman kay rimayta 1910 watamanta qespichimun, chay pachallapim "the Daily" nisqa asuntoqa Prescott, Daniells, hinallataq Willie White nisqakunapa ch'aqwaychasqa karqan.

Kay kawsayniykupa kay patapiqa, manam yuyayninchikkunata karunchasqa kananchu aswan sapaq k'anchaymanta, chaytaq [ñuqanchikman] qosqa karqan rimanakuy wasinchikpa ancha allin huñunakusqaqpi qhawarinapaq. Hinaspataq wawqi Daniells karqan, paypa yuyayninpiqa enemigo llamk'asharqan;

¿Imatataq chayri nin? ¿Imatataq nin, awqaga yuyayniykiipi llamk'asqanta? Chayqa ninmi Santo Espíritu mana yuyayniykiipi llamk'ashasqanta.

"...hinaspa yuyayniykita, Elder Prescottpa yuyaynintapas, hanaq pachatamanta qarqosqa angelkuna llamk'achkasharqanku..."

Satanaspa ruwasqa karqan umaykikunata pantachiy, hinaspa apamuyta munaykikupaq t'ikrasqa yuyaykunata, mana Señor qankunaman churanaykipaq sonqochasqasqanta. Chaykunaga mana anchañaachu karqanku. Ichaga kayqa ancha hatunmi karqan cheqaq kaypa rurayninpaq. Hinaspa umaykikunapi yuyaykunaga, sichus qankuna aysasqa kayman

chayasqaykichik chhika huch'uy nisqakunaman, Satanaspay yuyaychasqan ruwasqanmi chayqa. Qelqasqa librokunapi huch'uy imakunata allinchayta, qankuna yuyankichik hatun llamk'ayta ruwasqaykichikta. Ichayqa ñoqaman kamachisqa kachkan: Upallayqa rimaymi.

Paykunaqa munarqanku Uriah Smithpa libronman yaykuyta, *Thoughts on Daniel and Revelation* nisqaman, hinaspa hurquyta imatachus pay nirqan “Daily” nisqamanta, chayqa paganismo kasqanmanta. Chayraykun kay pacha-kutipin huk qari, Willie Whitewan, Prescottwan, Daniellswanpas maqanakuspa sayaq, Larry Smith sutiuyuk runa.

¿Pitaq Larry Smith? Payqaqa Uriahpa churinmi, hinaspan yachan imatachus ruwayta munasqankuta, hinaspan taytanwan kuskas sayashan: “Diario” nisqaqa paganismom.

Ñuqaqa ninaypaqmi kani: Pantachinakuyta saqeychik. Supaypa kay yuyaychasqan atiyta rurakuyta atispaqa, chayqa qankunaman rikch'akunmanmi llank'aynikichik hatun admiraypaq hina, allin yuyaychasqa kasqanrayku. Awqapa planon karqa tukuy chay yuyasqa mana allinchasqa imakunata chaypi huñunaypaq, maypichus llapa rikch'ay yuyayniyuq runakuna mana huk yuyayllapi acuerdonakuyta atirqankuchu.

“¿Imataq chayri? Supayta kusichiq kikin ruwaymi hunt'akunman karqa. Hawa runakunaman huk rikuchiy qusqa kanman karqa, mana ñuqaykuq iñiyiniykumanta, aswan paykunapaq allin tupaqlata, chaymi wiñachinman karqa chay sapa runapa kasqanpa kayninpa rasgokunata, chaykunam”

¿Imataq ruwachkan? “hatun pantayman churay.”

Sapa qhawariykunaqa “sapa p'unchaw” nisqapmanta chaskisqa kanku, chaykunaqa pantaytawan tutayayta apan.

“hinallataq quri pachakunata hap'iyichis, chaykunataqa kallpawan llamk'aspa hatun willakuyta runakunapa ñawpaqman apanapaq rurasqa kananpaq. Ima yachachikuytapas ñuqanchik llamk'asqanchikmanta rikuchisqanchikqa manam llapallanpas huk sonqollapi tupananpaqchu karqan, chaymanta paqarinman karqan iñiqkunapaq mana iñiqkunapaqpas yuyayninkuta pantachiy. Kaymi kikinmi Satanás munasqan karqan chayna kananpaq—imatachus hatunchaspa mana acuerdopi kasqaman rikuchiya atisqanqa.”

Señor munasqanchá, kay yachachikuykunata Bibliamanta yachayninchiswan qallarispayku chaypi chiqaqchayta qallarispaqa, Ezequiel 28-ta qhawarisun; imaraykuchus, Ezequiel 28-pim Diario nisqapa saphin sut'ita riqsichisqa kachkan. Ezequiel 28qa Luciferpa hatunchasqa kayninmanta parlashan, payqa chayta señalashan; imaraykuchus, Diario nisqaqa Cristopa Santuariopi ministron kasqanta nispa rimayta munashaqtinkum, mana sapallanchu Diario-p chiqaq qhawayninta chaskispanku mana munarqanku, mayqinchus kikin hatunchakuypa símbolon, aswanpas kikinkupa kawsayninkupi chay kikin hatunchakuyta rikuchirqanku. Payqa kallpawan rimarin noqanchispa chawpinchiskunaman pantayta apamunqankuta.

Kunanqa, kayqa hatun rurasqanmi, maypichus mana reqsisqa espiritukunapas rikuriyta atinman. Ichayqa Señorqa huk rurasqanmi kanan tiyan wañuyman riykacha alimankunata qespichinapaq; hinaspataq cheqankunata Satanás, pakasqa disfrazwan, huntayta atinman,

chaymanta pantachiyta apamusallataq ñuqaykuq sinchikuna chawpinman, payqa chayta hunt'asqata ruranga, hinaspataq llapa huch'uy sapaqchasqakunaqa hatunyasqa, sut'inchasqa rikurinqa.

¿Imataq nin, “Hinaspata qawarichisqa kani” nispa? Diosmi kaytaqa payman sut'ita niq.

“Ñawpaqmantapacha rikuchiwaranku Señorman mana qusqanchu kay llamkaypa qhiparikuyta ni Anciano Daniellman ni Prescottmanpas. ¿Satanaspa engañoskuykuna yaykuchisqa kananmanchu, kay “Diario” nisqapas hina hatun asunto kananpaq, yuyaykunata pantachinampaq, kay ancha allin p'unchawkunapi llamkaypa ñawpaqman riyta hark'anampaq? Mana chayhina kananpaqchu, imayna kaptinpas. Kay asuntoqa mana haykuchisqa kananpaqchu,”

Hermana Whiteqa allinta entienderqa “Diario” nisqata, hinaspa entienderqataq “Diario” nisqamanta yachachiyqa Cristopa Santuarionpi ministerion kasqanmanta nispanqa hanaq pachamanta qarqosqa angelkunamanta hamusqanmi kasqanta, chaymantaqa pantasqa kaylla hinaspa tutayaylla apamun; hinaspa payqa reqsirqa ñawpaq pionerokunapa sayayninta, “Diario” nisqaqa Paganismota rikuchisqanta, hinaspa “Diario” nisqa qichusqa kaptinmi 1335 wata-profecía pacha qallarisqanta. Chayta yacharqa. Ima nisqankuta kay runakuna munaptinkupas, payqa hukniraymanta kay iskay yachachiykunapa diferencia-ninta yacharqa.

Imapas kasqan hina ama kanmanchu. Kay yachayqa ama hayk'aqpas qallarichisqa kananchu, imaraykuchus yaykuchisqa kanman chay espirituqa hark'aqmi kanqa, Lucifer-taq llapa kuyuriyninkunata qhawachkan. Satanapa rurayninkuna qallarinaku rurasqanta, chaymanta pantaqllayta apamunqaku ñuqaykuq sinch'isqa churakusqaykuman. Qanqa manam ima waq kay yuyaykuna t'aqanakuyta mask'anaykipaq qayasqachu, mana pruebanapa tapukuy kasqanrayku; ichaqa upallaykiqa rimayninmi. Kay asuntoqa llapa sut'ita ñawpaqniypi kachkan. Supayqa atinmanchikman hukninchikta kay asuntukunapi watayta, imaynachus rurananpaq yuyarisqanta hina, chayqa Satanapa causanmi atipanman. Kunanqa, mana qhipaylla, llamk'ayqa hap'isqa kanan, manataq ima [t'aqanakuy] yuyaypas willasqa kananchu.

Satanásqa kallpachawanan karqan noqaykumanta lloqsisqa runakunata mana allin angelkunawan huñunakunankupaq hinaspa mana ancha ima nirqakuna tapuykunapi llank'ayniykuta qhipachinankupaq; chayqa hayk'a kusikuychá kanman awqakuna campamentopi. Taqanakuychik, taqanakuychik. Llapa hukniraykuna pampachisqa kachun. Kunanqa llank'ayniykuqa tukuy cuerponchikpa kallpanwan, umanchikpa, nervionchikpa kallpanwanpas kay hukniraykunata ñanmantan orqochiyta, llapanchiktaq huk sonqolla kachun nispa. Sichus Satanás hatun mana santoyasqa yachayninwan aslla hap'iylatapas tarinman karqan, [kusikunman].

“Kunan, imayna llamk'asqaykita rikuspaymi, tukuy kasqanta yacharquni, hinallataq ima rurakunan kasqanta, ñawpaqman rispaykiqtiyki, ñuqanchikmanta ripusqakuqkunaman aslla chaylla atiyta qusqaykichiktaqmi, ñuqanchikpa filasninchikman pantachiyta yaykuchinankupaq. Yuyayniyki mana allin kasqanqa Supay munasqan hinan kanman. Qaparispayki willakusqaykiqa manan Espíritu Santoq saminchasqanwanchu karqa. Yachachisqa karqani qamman ninqaypaq: Dios pusasqan runakunaq qillqasqankunapi

pantasqakunata maskhayniykichikqa manan Diosmanta samisqachu. Hinaspa kay yachayqa Elder Daniells runaq llaqtaman qusqan kanman chayqa, ama ima hina kaspapas payta huk kamachiq chiqanpi churaychikchu, imaraykuchus manan atinchu imaraykumanta imaman chayananta yuyaywan qhawariyta. Kay yachaymanta upallasqaykiqa yachayniykin. Kunanqa, kawsaypiña mana kaq runakunaq rurasqankunaq qillqasqankunapi pantasqakunata maskhay hina llapan imapasqa, manan Dios mayqenniyykichikmanpas qusqan llamk'aychu. Ichaqa kay runakuna—Elders Daniells hinallataq Prescott—llaqtakunapi llamk'aymanta qusqan kamachiykunata qatiptiykuqa, achkha, ancha achkha runakunan cheqaq kayta iñinman karqa, tikrasqa karqanku, kallpasapa runakuna, kunan [kunan] maypichus churakusqa kanku, maymanpas mana haykapipas chayasqa kanqankuchu chaykunapi.”

Lliw pachaqa huk hatun ayllu hina qhawasqa kananmi. Chay hina yachaypa pukyu kaptinqa maymanta upyanaykipaq, ¿imaraykutaq kay pachata watakunata wañunanpaq saqerqankichik, Señorninchik Jesucristo qosqan testimoniokunawan? Cheqaq religionqa yachachin sapa qhari warmitapas runa hina qhawayta, payman allinta ruray atisqanchikta.

“Kayqa unay watakunam qillqasqa karqan: —‘Huk allin chaninnaq yuyayniyuq sonqo,’ anciano Andrews-man qhawarichisqa testimonio. Yuyayqa wiñachisqa kayta atin, rimananpaq hayk’aqta yachanapaq, imayna q’epikunata hap’iyta hinaspa apayta yachanapaq, imaraykuchus Cristoqa yachachiqniykim. Hinaspataq ancha mancharirqani qanmanta [rikuspaymi qanta] yachayniykita hatarichisqaykita hinaspa huk puriyta qallarichisqaykita, chaywan yuyaykuna t’aqasqa kananpaq apamuqta. Señorqa waqyachkan yuyaysapa runakunata, paykuna upallalla kayta atispa maypachachus chayqa yachay kasqanrayku. Sichus hunt’asqa runa kayta munanki, Jesucristo nisqapi santuyaq kayniyki tiyan. Kunanqa huk ruwana qallarishanña, hinaspa yachayqa rikuchikunman sapa ministro-pi, sapa conferencia-pa presidentenpi. Ichaqa kaypiqa qampaqqa karqan huk ruwana watakuna ñawpaqtaña hap’ina, maypichus qanta munakurqan kikin kay ruwanapaq vozniykita oqarinaykipaq. Cristoqa llapan llaqtanman sut’inchaykunata qorqan imata ruwananpaq hinaspa ima imakunata mana ruwananpaq. Hinaspataq pisillam tiempo puchukuchkan Señorpaj cheqan kayninta ruraypi tukuychananchikpaq. Qamqa entiendenki Señorpa ñanninta. Rikurqanim qampa munayniykita imakunata qampaq kikiyki yuyayman hina pusayta, presidente churakusqaykimanta qhipaman. Yuyarqanki admiraypaq hatun imakunata ruwanaykita, chayqa huk ruwana kasqa Dios mana maquykikunaman churamusqanta ruwanaykipaq. Kunanqa ruwanaykiqa manam ñit’iychu, aswanqa sapa necesidadta atisqaykikama cachariy, sichus Señorqa qanta chaskisunki servinaykipaq. Ichaqa ancha ñawpaqmantapacha rikuchirqanki mana qanmanta rikuchisqa kasqanta yachaypas, santuyasqa juicio pas. Qamqa sut’incharqanki asuntokunata mana chaskisqa kananpaq, mana chayqa Señor k’anchayta qonman chayqa.”

Ñuqaqa yachachisqa kani chay hina utqaylla kuyuykuna mana rurasqa kananpaq, qamta conferenciaq umalliqnin hina akllaspa huk wata mastapas. Ichaqa Señorqa hark’anña ama aswan chay hina utqaylla ruranakuna kananpaq, kay asunto mañakuypi Señorpa ñawpaqenman apamusqa kachkaptinraq; chaymanta, qamman chayamushasqa kachkaptin Señorpa llamkaynin presidenteq hawanpi samasqa kasqanmanta, ancha llakiywan hunt’asqa responsabilidad kasqanta, mana karqanichu qampaq imaynachus ruraraqanki hinata llihipaylla llusqsiypaq “Daily” nisqa yuyaymanta, hinaspataq yuyaytaq qampa influenciayki tapukuyta

qichuyta atinqa nispá. Chaypi karqan Elder Haskell, paymi lla responsabilidadkunata apaq, chaymanta kachkan Elder Irwin hinaspa ashkha qharikuna, mayqenkunatapas rimarqayman, paykunapas lla responsabilidadkunata apashanku.

¿Maypitaq karqan machu yuyayniykikunapas, hatun watayuq runakunata yupaychayniykikuna? ¿Ima kamachiytaq rurayta atinkichik, mana lla responsable runakunata tantachispa kay asuntuta allinta tupachinankupaq? Ichaqa kunanqa kay asuntuta tapukacharisun. Kunanqa musuqmanta yuyarinanchikmi, Señorpa juiciochus kay, mana rurashqa llank'aypaq ñawpaqpi, qankuna kallpachakuyta rikuchispa llank'ayta huk watatawan apayta munasqaykichikmanta. Sichus huk watatawan llank'ayta apankichik qankunawan huñunakuspa yanapananpaq kaqkunawan, huk t'ikraymi kanan tiyan qankunapi hinaspa Anciano Prescottpi. Hinaspa kikiykichik sonqoykichikta Diospa ñawpaqenpi ñak'arichiyichik. Señormi qankunapi rikunan tiyan huk ñawpaqmanta sapan experiencia hina mana kaqta, imaraykuchus kay kunan p'unchawpi runakuna musuqmanta convertirikuyta munasharqanku chayqa, chayqa Anciano Daniells hinaspa Anciano Prescottmi.

Qanchis qhariqkuna akllasqa kanan, yachayniyuq qhariqkuna kaspá, Diospa gracianninta llank'ayninwan kutirikuy hukmanta rikuchispa. Sichá qhariqkuna hina p'akusqa kanku, mana imaraykum imamanmi yuyaymanta yuyayman hamunankupaq atiqchu, chayrayku llank'aypa responsabilidadninkunata apaq qhariqkunata, kay conferenciakunapa presidentenkunatapas mana yupaychaspa; llank'ayta iska watamanta aswan apaq qhariqkuna mana yupaychasqa kananman churaspa, hina llank'a impulsivamanta huk llakiyuq ruway pasanankupaq, qhariqkuna wata-watakuna ñawpaqman churapusqa kikiñan llank'ayta—llaqtakunapi llank'ayta—saqerpayanku; machu qhariqkunamanta yachachikuy chaskinapaq mana, utaq aswan pisilla atención qospa, runakunaman imakunata paykuna munasqankuta willakuspa, kikiñan testimoniota apan, hatun hinaspa admiraypaq llank'ayman hinallata atienapaq qhariqkunapa mana seguro kasqanmanta.

“Cristoqa manam wañusqachu. Payqa hayk'aqpas manam saqenqachu llank'asqan chay mana reqsisqa hina purichisqa kananta. Liwrukunata saqeychik chayllapi. Sichus mayqin tikraypas cheqaqpuni necesitakunan kaptinqa, Diosmi chay tikraypi allin tinkuyninta kananpaq kamachinqa; ichaqa huk willakuy runakunaman hatun responsabilidadkunawan qopasqa kaptinqa, [Diosqa] mañan cheqaq kasukuyta, munaywan llank'aqta, alma-taq pichaqta. Ancianokuna Daniellswan Prescottwan iskayninkuqa musuqmanta kutirikuyta necesitanku. Huk mana reqsisqa llank'aymi yaykumusqa, chayqa manam tinkunchu Cristo kay pachaman hamuspa ruranankupaq hamusqa llank'aywan; hinallataq lla cheqaqta kutirisqakunapa Cristo-pa rurasqankunatam ruranku.”

Ñuqanchik lla panichikmi rurana tiyan Yayata hatunchaypaq churasqa ruranata. Chayamurqanchikmi sasachakuy p'unchayman—kay wakichiy pachapipuni Jesucristoq kawsayninman hina tukuyta, mana chaytaqa ama kallpachakuychu. Anciano Daniells, ama qamqa kacharichikuychu hanakman simiykita uyachinaykipaq, imaynatachus rikch'aq sasachakuykunapi ruranki hina. Hinaspa yachay: conferencia-pa presidentenqa manam kamachiychu. Payqa llank'an Diospa chaskisqa yachaq runakunawan kuská, presidentekuna hina churakusqakunawan. Mana paypaq saqesqachu Diospa chaskisqa qillqaqkunapa

qillqasqankuta ñit'isqa librokunapi sat'iykuspa tinkuchinampaq. Manam mastaña paykuna kamachiyta atinqachu, mana aswan pisi kamachiq, apaykachaq atiyta rikuchispaqa. Sasachakuy p'unchayqa chayamunña, Diosqa p'enqachisqa kanqa.

“¿Imaynatanmi Señorqa qhawarin mana llamkasqa llaqtakunata? Cristoqa hanaq pachapin kachkan. Kunanqa riksisqa kanan kaymi, —manan kanchu rey hina kamachiy. Kunanmi kay pachaq sasachakuy p'unchaynin. Kunanqa Ñoqa kani salvaypaq utaq chinkachiypaq Atiy. Kunanmi tukuy runakunap kawsayninpa tukukuynin Ñoqaq makinpi kachkan. Ñoqaq kawsayniytan qorqani kay pachata salvanaypaq. Hinaspa, ‘Ñoqa, sichus hoqarisqa kashaq chayqa,’ qespichiq graciayta qosqayqa rikuchinqa tukuy pichus munanku divina rikch'ayman hina rurachisqa kayta hinaspa Ñoqawan huklla kayta, paykunapas llamkanqaku imaynan Ñoqa llamkani qespichiq graciayta atiyiniwan hina.’ Pipas munan chayqa, wawqinkunawan kуска hap'ipaykachun churasqa llamkayta ruraypaq, maypichus responsable puestokunapi kashanku Señorpa qosqan yuyaychakuynin urapi, hinaspa aswan sonqomanta maskhachunku paywan hunt'asqa huk yuyaylla llamkayta, paywan, mayqan hina munakuwarqan kay pachata chayrayku kawsayninta qorqan hunt'asqa sacrificio hina kay pachaq qespichisqa kananpaq. Rimani ñoqanchik ministrkunaman, ñoqanchik llaqtakunapi llamkayman yaykuspanku, Simi ministeriota qatiqta allin hawkallamanta sagrado kasqan qatikuchun. Manan atisunchikchu runakunapa yuyayninkuman allin impresiónta rurayta sichus ñoqanchik . . . [Kay p'anqapa uran kimsa t'aqaynin qhiparqa ch'usaq saqisqa.]

“P'anqayniymanta qillqani. Cheqaq kay, imaynachus Jesuspi kashan hina—rimaychikta, mañakuychikta, sapa simitapas mana chhapuyoc kasqampi iñiychik. Imataq tarinkichik, pantasqakuna apamuykuspa chay runakunapa ñawpaqenman, paykuna iñiyanta karunchakuspa llullachiq supaykunaman uyarisqakuq runakuna, mana unayraq ñoqaykuwan kуска iñiypi kasqakuna? Supaypa ladonpinchu sayankichik? Mana llamk'asqa chakrakunaman sonqoykichikta churaychik. Huk llapan pacha mast'arikusqa llamk'ay ñawpaqenchikpi kashan. Ñoqaman qhawachisqa karqan John Kelloggman rikch'aykuna.”

Suma allin rikch'akusqa runaqa, paypa rikurichisqan llullakuyhina suma rimaykunapa yuyayninkunata qatichkarqan, cheqaq Bibliamanta chiqaq yachachikuyman huk yuyaykunata. Chaymanta, imaymana musuq kaqta yarqhaywan unuywan maskhaqkunaqa yuyaykunata ñawpaqman apachkarqanku [chayhina allin rikch'akuqta], chaymi Elder Prescott hatun peligropi karqan. Elder Daniellspas hatun peligropi karqan [huk pantasqa llullakuypi] veryakuykuspa, kay yuyaykuna llapanpi rimarisqa kaptinqa, musuq pacha hina kanman chayta.

Arí, chayqa kanmanmi; ichaqa paykunapa yuyayninkuna chayhinata hap'isqa kachkaptinmi rikuchisqa kani qamrayku wawqi Daniellswan wawqi Prescottwan paykunapa kawsayninkuman espiritu[alística]-hina rikuriq yuyaykunata awaykachasqankuta, hinallataq ñuqanchik runakunata sumaq yuyaykunaman pusasqankuta, chaykunapa atinqanku chayqa, akllasqa runakunatapas llullachiyta.

Akllasqa akllakusqakunaqa mana llullachisqa kanqachu, ichaqa kanqanku runakuna akllasqa akllakusqakunawan kуска sayaspa, paykunaqa llullachisqa kanqanku. Akllasqa akllakusqakunaqa yuyaysapa sipaskunam. Mana yuyaysapa sipaskunaqa llullachisqa kanqanku, ¿aw?

Kay pachapi yachaq sipaskunak hina, akllaska runakunatapas llullachiyta munasqa wateqay kashaqtin, yachaq sipaskunakqa Espíritu Santoq llusqsimuyninta chaskishaqtinku, ¿imataq mana yuyaysapa sipaskunakqa chaskinku? 2 Tesalonicensespi nisqa sinchi pantachikuyta. Chaytapas rikusun, Diario nisqawan tupachispa.

—«paykunapaqa kawsayninkumanmi awaykuchkarqanku huk espiritual[ista]-hina rikch'ariyniyuq yuyaykunata, hinaspataq runanchikkunata sumaq yuyayman pusachkarqanku, chaykunaqa atipaspaqa, atikunman chayqa, akllasqa runakunatapas pantachinankupaqa.»

¿Imanataq espiritismopa aswan ukhu, tukuymanta ch'usay simin?

Rey Saúlpa willakuyninmanta rimashaqtin, ¿imataq Samuel nirqa? “Hatariyqa layqakuy hinam.” Hatariyqa layqakuymín.

¿Maypinñataq Saul tukukapun?

UYARIQMANTA: Endorpa layqa warmiwan.

Endor llaqta layqawan.

¿Imatataqmi Rey Saula rurasqa kay ruwaykuna qatita paqarichinampaq, hinaspa Endor llaqtapi layqaman pucharinampaq? Payqa Diospa Simiñanpa patanmanmi kikin siminta churarqa. Imata rurananpaq kasqanta willasqañam karqa, ichaqa ñawpaqmanmi purirqa, hinaspan pay munaqllanta rurarqa.

Espiritualismoq qhepa tukuy aswan uraypi kaqmi kikin rimaykiyta Diospa Rimayninmanta aswan hawaman churay. Chaymantan llapan qallarín. Chayqa layqakuymín.

Layqakuyqa kaymi reqsiy imaynatas Supayqa qanman apanqa paypa kamachikuynin uraman. Imaynatas qanman muspachisunki, chayqa huk layqa siminmi, layqap llullakuywan llullachikuymanta rimashan.

Mayq'aqchasqa kankichis chayqa, piraq ñawpaqta mayq'aqchasqa rikukun? Layqa warmi. Llapan chaymanta qallarín, ñoqa simiyta Diospa Siminmanta aswan hanaqman churaptiy. Chayqa layqakuymi, chayqa hatarikuymi, hinaspa ñoqaqa mayq'aqchasqa karqani. Chaytan Daniellswan Prescottwanpas pasaran.

¿Imayna yuyaykunatataq Daniellswan Prescottwan yaykuchiyta munarqanku kay pasashaqtin? Diariomanta mana allin qhawayta.

¿Imataq sapaq yuyayqa Diario nisqapaq cheqaq qhawaynin? Chayqa paganisimu kasqanmi, hinaspa paganisimuqa kikin hatunchakuy yupaychaymi. Chayqa huk yupaychaymi hanaq pacha cortekunapi qallarísqa, Satanás, Satanás, siminta Diospa Siminmanta aswan hanaqman churaspataq runakunaq historiankuman mana allin kaypa pakasqa misterionta haykuchirqa.

Huchaypa pakasqa kayninqa Satanaspa llamkayninmi, ñoqanchista layqaspa pantachinampaq. Chayqa Satanaspa llamkayninmi, ñoqanchista apaykachaspa rimayninchista utaq paypa rimayninta Diospa Rimayninmanta aswan hanaqman churachinanchispaq.

¿Yuyayniyta qatiwankichu?

Hucha huchallikuyta maskay. Chayqa “Strong’s Concordance”-pi huchallikuyta sut’inchanka. Chaymanta sapinman uraykachispayki, ¿imaqtaq huchallikuypaq sapin simi? Alpha, alpha. Chaymi Alpha apostasiakuna.

¿Hayk’aqmi Daniellswan Prescottwan kay mana yuyayniyuq qhawariyta kallpachkanku? Alpha Apostasy nisqapa pacha tiempollanpi.

Chaynaqa, ama pantaychu imataq Sister White kaypi nisqanta, “akllasqa runakunatapas pantachiy” nisqamanta hinallataq Ezequiel 28 ñawirisqamanta. Payqa yachqarqan imachus pasashasqanta. Payqa yachqarqan kay “Diario” nisqa imaqa mana doctrinapi pantasqallachu kasqanta, aswanpas chay pantasqa qhawariyta “Diario” nisqamanta willakunayuqkunaqa kikin siminkuta Diospa Siminmanta patanman churayta munasqankuta, hinaspa paykunata chay kasqapi churayta, maypichus layqasqa kanku; chayrayku, Satanaspa makinpi huk yanapananmi kanku, hukkunatapas paykunaq hatarikuyninkuwan layqachinankupaq.

Ñuqaqa qillqanaywan qatiqta qillqanay tiyan kay hermanokuna pantasqa yuyayninkupi pantaykunata rikunkuman, chaykunaqa cheqaq kayta mana allin sut’ichasqa kasqaman churayman; ichaqa paykunaqa hatun espiritu discernimientoyuq hina sayarinkuman. Kunanqa paykunaman niyta kani kay imata rikuchiwashaqti,

Runakuna nin: “Ay, Ellen Whiteqa, payqa mana ima yuyayniyoqchu Diario nisqapaq.”

“Kay asunto qhawachisqa karqanman chay pachapi, Elder Daniellsqa waqaycharqan trompetapas hina rimayninta hatarichispa paypa yuyayninkunata ‘Diario’ nisqamanta amachaspa, qhepaman lloqsimuq ruwaykuna qhawachisqa karqanku. Llaqtayku runakuna pantasqa tukukuchkarqanku. Ñoqaqa chay ruwaypa tukukuyninta rikurqani, hinaspataq willawasqankuña karqan cuidakuykuna: Elder Daniellsqa, ima lloqsiyta apamunanta mana yupaychaspa, chayhinata sunqunman churakuspa hinaspa Diospa inspirasionnin urapi kasqanta creechikuyta saqeqtin,”

Kayqaqa espiritismón. Payqaqa siminta Diospa Siminmanta aswan hanaqman churashqa. Payqa creenmi Diosmanta inspirakusqanta.

“si Elder Daniells, mana imayna tukukuynin kasqanta qhawaspa, chhaynata allinta sunqunpi chaskispa, Diospa inspiraciónnin uranpi kashasqanta creenman karqa, ichaqa escepticismoqa ñuqanchikpa chawpinpi maypipas tarpukusqa kanman karqa, hinaspa Satanás mayman willakuyninkunata apachinman chaymanmi chayanman karqanchik. Sayasqa mana iñiyqa, hinaspa escepticismoqa runakuna yuyayninkunapi tarpukusqa kanman karqa, hinaspa mana reqsisqa mana allikunaq mirayninkunaqa cheqaq kaypa rantinpi kananpaq sayarinman karqa. Ms 67, 1910, 1–8. Manuscript Release, volume 20, 17–22.”

Kunan p’unchaypi Adventismo llapampinpi mana allinpa musphay tarpukuna wiñashanku.

Ellen Whiteqa churanmi rimayninta churarin 2520manta pionerokunapa hamutayninman.

Ellen Whiteqa qillqaywan allinchasqanmi Pionerokuna yuyayninta, Danielpa libronpi “Sapa p’unchay” nisqaqa Paganismota reqsichisqanta.